

Π.Ε.Γ ΠΑΤΡΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ - Σ.Δ.Ο.

**ΟΙ
ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Γ. ΜΑΡΑΓΚΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ - ΜΑΝΤΖΟΥΝΗ ΚΩΝ/ΝΑ

ΠΑΤΡΑ 2002

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6019
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α΄ ΜΕΡΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ. 2
Η έννοια της ιδιωτικοποίησης	σελ. 5
Η σημασία της ιδιωτικοποίησης από άποψη συνταγματικού δικαίου:	
Α) ατομικά δικαιώματα	σελ. 7
Β) δημοκρατική αρχή	σελ. 9
Γ) οι συνταγματικές εγγυήσεις της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και οι ιδιωτικοποιήσεις	σελ. 10
Οι ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα	σελ. 12
ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	σελ. 14
ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΓΙΑΤΙ; Μερικοί μύθοι για την αποκρατικοποίηση	σελ. 16

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Οι εξελίξεις στον τομέα των ιδιωτικοποιήσεων στη χώρα μας	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	σελ. 31
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ	σελ. 36
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ	σελ. 38
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	σελ. 51
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ	σελ. 57
ΑΜΥΝΑ	σελ. 60
ΛΙΜΑΝΙΑ	σελ. 64

Γ΄ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 67
Re-engineering: μια εναλλακτική λύση στην ιδιωτικοποίηση	σελ. 70
Γιατί πρέπει να διατηρήσουμε της δημόσιες επιχειρήσεις	σελ. 73
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Re-engineering του δημόσιου τομέα	σελ. 74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 75

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι, πιστεύω, κατανοητή πια σε όλους τους παράγοντες της οικονομικής ζωής (επιχειρηματίες, κράτος, εργαζομένους, καταναλωτές.) η ανάγκη ριζικών προσαρμογών και νέων κατευθύνσεων, ώστε η χώρα μας να βρεί διεξόδους ανάπτυξης, αλλά και να καταστεί λιγότερο ευάλωτη στις νέες συνθήκες, μέσα στις οποίες καλείται να δρομολογήσει το αμεσο και απώτερο μέλλον της.

Είναι απόλυτα ορθή η άποψη ότι το κρίσιμο σημείο για την ανάπτυξη μιας κοινωνίας, είναι η αποτελεσματικότητά της να οργανωθεί γι' αυτή. Καλούμαστε λοιπόν, όλοι να οργανώσουμε, να στηρίξουμε και να κατακτήσουμε το πρότυπο εκείνο ανταγωνιστικότητας των επιλογών μας, που θα οδηγήσει σε μεγένθυση της Ελληνικής οικονομίας και των μεριδίων της και επομένως σε μεγαλύτερη ευχέρεια για κοινωνικές και άλλες επιδιώξεις (διάχυση ευημερίας).

Ο προστατευτισμός προηγούμενων δεκαετιών δεν είναι δυνατόν, μέσα στο διεθνές περιβάλλον των επόμενων χρόνων, να αποτελέσει πηγή αναπτυξιακής ώθησης και στρατηγικής. Στο παρελθόν, ο προστατευτισμός αυτός συντήρησε μια επικίνδυνη στατικότητα, παρεμπόδισε τις αναγκαίες διαρθρωτικές προσαρμογές και δημιούργησε σοβαρό έλλειμμα παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Αποτέλεσμα ήταν μια πολύπλευρη κρίση από την οποία δεν έχουμε ακόμα απεμπλακεί.

Το κρίσιμο ερώτημα δεν είναι δημόσιος ή ιδιωτικός τομέας, ιδιώτης ή κράτος. Η χαμηλή παραγωγικότητα και τα προβλήματα που εμφανίζονται στο δημόσιο τομέα είναι εξίσου επίσημα με τη χωρίς όρια και προϋποθέσεις εξασφάλιση της απόλυτης οικονομικής ελευθερίας και ανταγωνιστικότητας. Η προώθηση του εκσυγχρονισμού

και των νέων προτύπων ανάπτυξης που επιβάλλονται για την χώρα, η βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τελικά η εξύψωση της ποιότητας της κοινωνίας, είναι στόχοι που απαιτούν και προϋποθέτουν ένα οργανωμένο συνεκτικό σύνολο δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με κοινές κατευθύνσεις και προσανατολισμούς.

Το κρίσιμο στοιχείο στην αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό δεν είναι τόσο η εξεύρεση των σημαντικών πόρων που πράγματι απαιτούνται, αλλά κυρίως το πως οι πόροι αυτοί συνδέονται και εξυπηρετούν το πρότυπο της ανταγωνιστικότητας που οι σημερινές συνθήκες μας επιβάλλουν. Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, δεν πρέπει να αποτελέσει απλά εισροή πόρων για τη διατήρηση και μεγέθυνση των σημερινών δομών, αλλά μια κατεύθυνση ποιοτικής αναβάθμισης της αναπτυξιακής διαδικασίας και αντιμετώπισης των δομικών αδυναμιών που μας χαρακτηρίζουν.

Η ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων που ανήκουν ή ελέγχονται από τον – με ευρεία έννοια – δημόσιο τομέα πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ευρύτερης στρατηγικής ανάπτυξης και ενθάρυνσης των ιδιωτικών επενδύσεων και προσανατολισμών. Αποτελεί μια πλήρως αποδεκτή διαδικασία, στο βαθμό βέβαια που δεν οδηγεί σε ιδιωτικά μονοπώλια, σε εγκατάλειψη συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών, σε αποδυνάμωση στρατηγικών δραστηριοτήτων (εθνική άμυνα). Η μεταβίβαση επιχειρήσεων στον ιδιωτικό τομέα, δεν πρέπει να αποτελεί μηχανισμό εμπορίας «επιχειρήσεων», αλλά ανάπτυξης και αναδιάρθρωσης του απαξιωμένου βιομηχανικού δυναμικού, μηχανισμό αξιοποίησης αποταμιευτικών πόρων σε βέλτιστες επιλογές.

Είναι ουσιώδες η ιδιωτικοποίηση να λειτουργεί με σαφείς στόχους και προσανατολισμούς, προκειμένου να κινητοποιηθεί ο παραγωγικός μηχανισμός στις αναγκαίες εκσυγχρονιστικές αλλαγές.

Η συστηματική χάραξη μιας πολιτικής εξυγίανσης των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα, με κριτήρια, σαφείς κυβερνητικές επιδιώξεις και σταθερή κατεύθυνση, είναι ένα από τα κύρια ζητήματα στην ανάγκη για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη. Ειδικότερα μια τέτοια πολιτική προϋποθέτει:

- Δημιουργία κατάλληλου εξωτερικού περιβάλλοντος.
- Συγκεκριμένες προτεραιότητες και χρονοδιάγραμμα ιδιωτικοποιήσεων, ώστε να λειτουργεί ομαλά η μεταβίβαση των μονάδων στον ιδιωτικό τομέα
- Διασφάλιση της διαφάνειας, αξιοπιστίας, και απαιτούμενης κοινωνικής συναίνεσης.
- Δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- Αντιμετώπιση οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών εμποδίων.

Κρίσιμο ζητούμενο σε μια τέτοια πολιτική παραμένει η ανάληψη από τον επιχειρηματικό κόσμο της ευθύνης για τη λειτουργία, τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων για τις οποίες το κράτος προωθεί προγράμματα μεταβίβασης τους στον ιδιωτικό τομέα.

Έννοια της ιδιωτικοποίησης. Διάκριση ιδιωτικοποίησης και αποκρατικοποίησης.

Ο όρος «ιδιωτικοποίηση» χρησιμοποιείται για να υποδηλωθεί η μεταβίβαση μιας αρμοδιότητας ή επιχείρησης από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Μόνο που η μεταβίβαση αυτή μπορεί να γίνει με διάφορες μορφές και σε διαφορετική κάθε φορά έκταση, οπότε και ο όρος «ιδιωτικοποίηση» αποκτά και διαφορετικό εννοιολογικό περιεχόμενο. Έτσι ως ιδιωτικοποίηση περιγράφεται η μετατροπή μιας διοικητικής αρχής ή ενός νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, η μετάθεση μιας κρατικής αρμοδιότητας σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα), η κατάργηση κρατικών μονοπωλίων και η απελευθέρωση της σχετικής αγοράς και η πώληση μιας επιχείρησης ή γενικότερα ενός περιουσιακού στοιχείου του Δημοσίου σε ιδιώτες. Ακόμα γίνεται λόγος και για ιδιωτικοποίηση κανόνων δικαίου προκειμένου να υποδηλωθεί το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο ιδιώτες (κυρίως επαγγελματικές οργανώσεις), θεσπίζουν κανόνες (συνήθως στον τεχνικό τομέα), οι οποίοι στην συνέχεια με κρατική πράξη λαμβάνουν τον χαρακτήρα κανόνων δικαίου. Αυτές είναι μερικές μόνο μορφές εκδήλωσης του φαινομένου της ιδιωτικοποίησης, οι οποίες υπόκεινται σε περαιτέρω διαφοροποιήσεις βάση μια σειράς κριτηρίων. Ωστόσο, μπορούν να διακριθούν δύο κύριες μορφές ιδιωτικοποίησης ανάλογα με το εάν το κράτος διατηρεί ή όχι τον έλεγχο της μεταβιβασθείσας δραστηριότητας.

Καταρχήν, ως ιδιωτικοποίηση μπορεί να περιγραφεί το φαινόμενο εκείνο, όπου μια δραστηριότητα δεν ασκείται πλέον από το δημόσιο νομικό πρόσωπο του κράτους ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, αλλά από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (π.χ. ανώνυμη εταιρία, ομόρρυθμο ή ετερόρρυθμο εταιρία), το οποίο διέπεται κατά βάση από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, ταυτόχρονα όμως

ανήκει -εξ'ολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία- στο κράτος. Η χρήση του όρου «ιδιωτικοποίηση» στην περίπτωση αυτή είναι συνεπής, αφού το νομικό πρόσωπο (στο οποίο έχει μεταβιβασθεί η σχετική δραστηριότητα), μπορεί μεν να ανήκει στο κράτος, λειτουργεί όμως κατά τους κανόνες ιδιωτικού δικαίου.

Ως ιδιωτικοποίηση μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί και η πώληση των μετοχών μιας δημόσιας επιχείρησης σε ποσοστό κάτω του 49% (έτσι ώστε να διατηρεί την πλειοψηφία των μετόχων).

Ο όρος «ιδιωτικοποίηση» χρησιμοποιείται επίσης στην βιβλιογραφία και όταν το κράτος παραχωρεί μια δραστηριότητα σε έναν ή περισσότερους ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα), χωρίς να διατηρεί τον έλεγχο της μεταβιβασθείσας δραστηριότητας (χωρίς λ.χ. το νομικό πρόσωπο, στο οποίο μεταβιβάσθηκε η δραστηριότητα, να ανήκει εξ' ολοκλήρου ή κατά πλειοψηφία στο κράτος.). Εδώ ανήκει και η κατάργηση κρατικών μονοπωλίων και η απελευθέρωση της σχετικής αγοράς. Στις περιπτώσεις αυτές (οι οποίες συνιστούν πραγματική μετάβαση της δραστηριότητας από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα) είναι ωστόσο ορθότερο να γίνεται λόγος για αποκρατικοποίηση και όχι για ιδιωτικοποίηση, και τούτο, διότι με τον όρο «αποκρατικοποίηση» υποδηλώνεται με μεγαλύτερη σαφήνεια η αποδέσμευση της εκάστοτε δραστηριότητας από το κράτος (είτε αυτό ενεργεί μέσω διοικητικών αρχών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, είτε μέσω νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν σε αυτό), και έτσι διακρίνεται η περίπτωση αυτή από την απλή αλλαγή της μορφής άσκησης της κρατικής δραστηριότητας.

Η σημασία της ιδιωτικοποίησης από άποψη συνταγματικού

δικαίου.

Πρίν από την εξέταση του ζητήματος, εάν και υπό ποιές ειδικότερες προϋποθέσεις είναι συνταγματικά επιτρεπτή η ιδιωτικοποίηση ή αποκρατικοποίηση κρατικών δραστηριοτήτων, ανακύπτει το ερώτημα της σημασίας των ιδιωτικοποιήσεων από άποψη συνταγματικού δικαίου. Ερωτάται δηλαδή, ποιές είναι εκείνες οι συνταγματικές διατάξεις και αρχές, οι οποίες θα μπορούσαν να απωλέσουν ένα μέρος της κανονιστικής τους εμβέλειας στην περίπτωση των ιδιωτικοποιήσεων. Μετά την απάντηση στο ερώτημα αυτό, καθίσταται δυνατή η ανάδειξη των συνταγματικών ορίων της ιδιωτικοποίησης και η κατηγοριοποίησή της (απόλυτες απαγορεύσεις – σχετικές απαγορεύσεις [ιδιωτικοποίηση υπό όρους] – απεριόριστη δυνατότητα ιδιωτικοποίησης).

Α) Τα ατομικά δικαιώματα.

Η ιδιωτικοποίηση ή αποκρατικοποίηση μπορεί να έχει συνέπειες για την άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων, και τούτο διότι τα ατομικά δικαιώματα απευθύνονται, καταρχήν στην κρατική εξουσία υπό την μορφή του δημόσιου νομικού προσώπου του κράτους και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Δεν είναι όμως τόσο αυτονόητο ότι τα ατομικά δικαιώματα δεσμεύουν το κράτος όταν αυτό δρα υπό την μορφή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, εν'ω ακόμα πιο έντονα τίθεται το ζήτημα της ισχύος των ατομικών δικαιωμάτων στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών. Με βάση τη διαπίστωση αυτή, η μεταβίβαση της άσκησης μιας δραστηριότητας από τον κρατικό στον ιδιωτικό τομέα μπορεί να επιφέρει την αλώλεια των ατομικών δικαιωμάτων.

Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί το δικαίωμα της αναφοράς ενώπιων των διοικητικών αρχών. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10.5, καθένας ή πολλοί μαζί «έχουν το δικαίωμα τηρώντας τους νόμους του κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές...». όταν ο νομοθέτης αποφασίζει την μετατροπή μιας διοικητικής αρχής ή ενός νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ελεγχόμενο από το κράτος, τίθεται ζήτημα μη εφαρμογής της εν λόγω συνταγματικής διάταξης (εκτός αν υιοθετεί η ερμηνευτική εκδοχή, σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα της αναφοράς ισχύει και έναντι των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του δημοσίου τομέα, τουλάχιστον όταν αυτά ασκούν δημόσια εξουσία). Ο κίνδυνος της απώλειας του δικαιώματος της αναφοράς είναι ακόμα πιο έντονος στην περίπτωση της αποκρατικοποίησης (της γνήσιας, δηλαδή, μεταβίβασης μιας δραστηριότητας από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα). Τούτο ισχύει και όταν το κράτος διατηρεί την εποπτεία επί της αποκρατικοποιημένης δραστηριότητας. Ακόμα και στην περίπτωση αυτή, ο ιδιώτης δεν μπορεί να υποβάλει αναφορά ενώπιων της εποπτεύουσας κρατικής αρχής, δεδομένου ότι η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων περιορίζει το επιτρεπτό περιεχόμενο της αναφοράς στην προβολή αιτιάσεων κατά πράξεων ή παραλείψεων διοικητικών αρχών και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Η μη δυνατότητα προβολής των ατομικών δικαιωμάτων έναντι των ιδιωτών τίθεται με ιδιαίτερη οξύτητα, όταν η μεταβίβαση της δραστηριότητας στον ιδιωτικό τομέα, σχετίζεται με αρμοδιότητες της περιοριστικής διοίκησης, η οποία –ως εκσυγχρονισμό της φυσικής της– τείνει στην επέμβαση σε μια σειρά ατομικών ελευθεριών των πολιτών. Η λειτουργία λ.χ. των ιδιωτικών εταιριών αστυνόμευσης είναι άρρηκτα συνυφασμένη με περιορισμούς ατομικών δικαιωμάτων, όπως αυτών της προσωπικής ελευθερίας (άρθρο 5 παρ.3Σ) του απορρήτου του ιδιωτικού βίου

(άρθρο 9Σ), του δικαιώματος του συνέρχεσθαι (άρθρο 11Σ), του απορρήτου της επικοινωνίας (άρθρο 19Σ), ενδεχομένως και της ανθρώπινης ζωής (άρθρο 5 παρ.2Σ). Όταν συνεπώς, ο νομοθέτης επιτρέπει την ίδρυση των ιδιωτικών εταιριών αστυνόμευσης και αποφασίζει την άρση του κρατικού μονοπωλίου στο τομέα αυτό, υφίσταται ο κίνδυνος απώλειας των προαναφερθέντων ατομικών δικαιωμάτων, διαπίστωση η οποία έχει συνέπειες για την χάραξη των συνταγματικών ορίων της ιδιωτικοποίησης.

B) Η δημοκρατική αρχή.

Η συνταγματική προβληματική των ιδιωτικοποιήσεων και αποκρατικοποιήσεων δεν περιορίζεται όμως, μόνο στην άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων. Η ιδιωτικοποίηση μιας κρατικής δραστηριότητας μπορεί να οδηγήσει και σε αναίρεση της δημοκρατικής αρχής. Δεν είναι, συνεπώς τυχαίο, ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας θεμελίωσε την άποψη του περί της αντισυνταγματικότητας του ελέγχου της στάθμευσης οχημάτων από ιδιωτικές εταιρίες – μεταξύ άλλων – στην διάταξη του άρθρου 1 παρ. 3 Σ.

Ειδικότερα, η μεταβίβαση της άσκησης μιας δραστηριότητας από τον κρατικό στον ιδιωτικό τομέα, θέτει ζήτημα παραβίασης της δημοκρατικής αρχής, δεδομένου ότι οι ιδιώτες δεν διαθέτουν την απαραίτητη προς τούτο δημοκρατική νομιμοποίηση. Δεν υφίσταται δηλαδή, η «αλυσίδα» εκείνη, η οποία συνδέει τους κρατικούς λειτουργούς με το εκλογικό σώμα μέσω της εξάρτησης της κυβέρνησης από το κοινοβούλιο. Η ύπαρξη δημοκρατικής νομιμοποίησης είναι όμως, απαραίτητη μόνον όταν ασκείται «εξουσία» και όχι δραστηριότητα επιχειρηματικής φύσεως. Εξάλλου και όπως θα αναπτυχθεί αναλυτικά κατωτέρω, η δημοκρατική αρχή δεν απαγορεύει

την ιδιωτικοποίηση ή αποκρατικοποίηση κρατικών δραστηριοτήτων, δεδομένου ότι η τήρηση της αρχής αυτής μπορεί να διασφαλισθεί και με την εποπτεία της κρατικής εξουσίας επί του ιδιώτη, στον οποίο έχει μεταβιβασθεί η άσκηση της σχετικής δραστηριότητας.

Γ) Οι συνταγματικές εγγυήσεις της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και η ιδιωτικοποίηση.

Το Σύνταγμα περιέχει μια σειρά από διατάξεις, οι οποίες συνδέονται με τη λειτουργία των κρατικών αρχών και των δημοσίων επιχειρήσεων. Στις διατάξεις αυτές αποτυπώνεται με ενάργεια η βούληση του συντακτικού νομοθέτη για τη διασφάλιση της παροχής των ζωτικών δημοσίων υπηρεσιών, και μάλιστα κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου. Εδώ εντάσσεται λ.χ. τόσο η δυνατότητα της δια νόμου επιβολής περιορισμών στο δικαίωμα των δημοσίων υπαλλήλων να συνεταιρίζονται όσο και η απαγόρευση της απεργίας των δικαστικών λειτουργών και των υπηρετούντων στα σώματα ασφαλείας και ο περιορισμός του ίδιου δικαιώματος στους δημοσίους υπαλλήλους, στους υπαλλήλους των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και στους υπαλλήλους των δημοσίων επιχειρήσεων ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αρχή της συνέχειας των δημοσίων υπηρεσιών. Εξάλλου, με την επιβολή της υποχρέωσης πολιτικής ουδετερότητας κατά τις ειδικότερες διακρίσεις του άρθρου 29 παρ. 3 Σ και την καθιέρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων επιδιώκεται η κατοχύρωση των κρατικών λειτουργών απέναντι στις κάθε είδους πολιτικές επιρροές. Οι εν λόγω συνταγματικές διατάξεις, συμπληρώνονται και εξειδικεύονται από μια σειρά νομοθετικών διατάξεων, η κοινή συνισταμένη των οποίων έγκειται στη διασφάλιση – στο μέτρο του δυνατού – της αποτελεσματικής

άσκησης των κρατικών αρμοδιοτήτων με γνώμονα το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου. Ενδεικτικά αναφέρονται οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα σχετικά με τα κωλύματα διορισμού, τα θεμελιώδη καθήκοντα των δημοσίων υπαλλήλων (λ.χ. νομιμότητα των υπηρεσιακών ενεργειών, εχεμύθεια, προσήκουσα διαγωγή, άρθρα 70 επ. Υ.Κ.), τους περιορισμούς της εξωϋπηρεσιακής οικονομικού χαρακτήρα, δραστηριότητας (άρθρα 77 Επ. Υ.Κ.) και το αυστηρό πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (άρθρα 205 Υ.Κ.). Στο πλαίσιο αυτό μπορούν να ενταχθούν και οι διατάξεις του ποινικού Κώδικα, οι οποίες αφορούν τα εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία (λ.χ. δωροδοκία, κατάχρηση εξουσίας, παράβαση καθήκοντος, άρθρα 235 επ. Π.Κ.).

Όλες οι ανωτέρω διατάξεις (τόσο οι συνταγματικές όσο και οι νομοθετικές που τις εξειδικεύουν) δεν έχουν βέβαια, ως συνέπεια την απαγόρευση της ιδιωτικοποίησης ή αποκρατικοποίησης κρατικών αρμοδιοτήτων και δημόσιων επιχειρήσεων. Ένα τέτοιο συμπέρασμα δεν βρίσκει κανένα συνταγματικό έρεισμα και δεν ανταποκρίνεται στη βούληση του συντακτικού νομοθέτη. Από την άλλη, οι προαναφερθείσες διατάξεις δεν είναι άνευ σημασίας για την διαδικασία της ιδιωτικοποίησης: ο κοινός νομοθέτης μπορεί να προβαίνει στην μεταβίβαση δραστηριοτήτων από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα (εκτός από την περίπτωση που κάτι τέτοιο απαγορεύεται από ρητές συνταγματικές διατάξεις), παράλληλα όμως, θα πρέπει να μεριμνά για τη διαμόρφωση του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου που θα ανταποκρίνεται στη συνταγματική επιταγή της συνέχειας των (μέχρι πρότινος) δημοσίων υπηρεσιών και την άσκησή τους επ' ωφελεία του κοινωνικού συνόλου.

ΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα ξεκίνησαν την δεκαετία του 1990 με σημαντική υστέρηση σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η έναρξη των ιδιωτικοποιήσεων στις αρχές της δεκαετίας έγινε σ' ένα πολιτικό κλίμα φορτισμένο από τις αλληλοκατηγορίες των κομμάτων για σκάνδαλα, ενώ το ίδιο το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της τότε κυβέρνησης έπασχε από έλλειψη προτεραιοτήτων, ανεπαρκή νομοθετική προετοιμασία και απουσία μιας συνολικής αναπτυξιακής προοπτικής.

Οι παράγοντες αυτοί, συντέλεσαν στη διαμόρφωση και επικράτηση μιας απολογητικής αντίληψης για τις ιδιωτικοποιήσεις που οδήγησε το πρόγραμμα σε στασιμότητα. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις σημειώθηκε πλήρης ανατροπή των αποκριτικοποιήσεων με υψηλό κόστος για το ελληνικό δημόσιο. Η εικόνα αυτή αρχίζει να αλλάζει με την πρώτη μετοχοποίηση του Ο.Τ.Ε. το 1996 και με την επιτυχημένη πώληση των κρατικοποιημένων ναυπηγείων και την κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής με ιδιωτική χρηματοδότηση.

Σήμερα οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν βασική συνιστώσα του προγράμματος διαρθρωτικών αλλαγών που πρόσφατα εξήγγειλε η κυβέρνηση. Το πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης περιλαμβάνει την αύξηση ορίου μετοχοποίησης σε στρατηγικής σημασίας Δ.Ε.Κ.Ο (π.χ. ΟΤΕ, Ελληνικά Πετρέλαια.) την είσοδο στρατηγικών επενδυτών σε εταιρίες κοινής οφελείας, την πλήρη ιδιωτικοποίηση κρατικών τραπεζών (π.χ. Ιονική Τράπεζα, Μακεδονίας-Θράκης, Κρήτης, Κεντρική Ελλάδα) την πλήρη ιδιωτικοποίηση μη στρατηγικών δημοσίων επιχειρήσεων (π.χ. καταστήματα Αφορολόγητων ειδών), καθώς και την πώληση των προβληματικών επιχειρήσεων που έχουν περιέλθει στον Ο.Α.Ε

Προωθεί επίσης την ευρύτερη δυνατή ιδιωτική χρηματοδότηση δημοσίων υποδομών, τόσο εθνικής όσο και τοπικής κλίμακας με αποφυγή επιβάρυνσης του δημοσίου χρέους από εγγυήσεις και δανεισμό.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΣ.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων είναι:

α) Γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, προκειμένου να διασφαλιστούν τα συμφέροντα του Δημοσίου, να μεγιστοποιηθεί η πρόοδος και να υπάρξουν οι περισσότερες δυνατές θέσεις απασχόλησης.

β) Γίνεται σε περίοδο οικονομικής ανάπτυξης και άνθησης του χρηματιστηρίου έτσι ώστε να εξασφαλίζει και επάρκεια και ανταγωνιστική προσφορά κεφαλαίων, μεγιστοποιείται η δημόσια πρόσοδος και διευκολύνεται η διασπορά μεγάλου αριθμού μετοχών σε μικροεπενδυτές. Δημιουργείται έτσι μια εκτεταμένη λαϊκή βάση επιχειρηματικής ιδιοκτησίας που εξασφαλίζει τόσο το διαφανή έλεγχο της πορείας της επιχείρησης όσο και την ευρεία διανομή του μερίσματος της οικονομικής ανάπτυξης.

γ) Υιοθετούνται σχήματα προνομιακής διάθεσης μετοχών στο προσωπικό των επιχειρήσεων, για να δημιουργούνται κίνητρα συνεχούς βελτίωσης της παραγωγικότητας και της κερδοφορίας.

δ) Γίνεται σε τομείς, που ήδη έχουν ιδιωτικοποιηθεί σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η συνεργασία με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις και να ενισχυθούν οι προοπτικές βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας και της ποιότητας των υπηρεσιών στον πολίτη.

ε) Ένα τμήμα της προσόδου διατίθεται για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων σε τομείς στρατηγικής σημασίας για τη χώρα, πράγμα το οποίο θα ήταν ανέφικτο να γίνει με νέο κρατικό δανεισμό. Το υπόλοιπο τμήμα της προσόδου

χρησιμοποιείται για τη μείωση του Δημοσίου χρέους, επιτυγχάνοντας έτσι μείωση του κρατικού δανεισμού και μείωση των επιτοκίων, πράγμα που οδηγεί επίσης σε μια σημαντική ώθηση των επενδύσεων, της ανταγωνιστικότητας και κατά συνέπεια της απασχόλησης.

στ) Γίνεται όταν οι επιχειρήσεις έχουν εξυγιανθεί και βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης και κερδοφορίας. Αυτό επιτρέπει το χρηματιστηριακά ορθό προσδιορισμό της προσόδου και αποφεύγεται το ευτελές τίμημα που συνήθως προσφέρεται όταν η επιχείρηση είναι καταχρεωμένη και πιέζεται από τους δανειστές.

ς) Σε όσες επιχειρήσεις παρουσιάζουν έντονα δυναμική πορεία, η έκταση της οποίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια, προκρίνεται η μέθοδος της μη πλειοψηφικής και τμηματικής μετοχοποίησης, έτσι ώστε το δημόσιο να μην ζημιωθεί από την πρόωρη εκχώρηση στρατηγικών πλεονεκτημάτων που θα μπορούν να αξιοποιηθούν μελλοντικά.

η) Με το διαχωρισμό της Δημόσιας επιχείρησης σε εταιρείες κτήσης ακίνητης περιουσίας και εταιρίες εκμετάλλευσης, αποφεύγεται η πώληση πολύτιμων ή και μοναδικών φυσικών στοιχείων σε ιδιώτες και επικεντρώνεται το ενδιαφέρον των επενδυτών στην αξιοποίησή τους και στην αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών (π.χ. Διώριγα Κορίνθου, Λιμένες, Δ.Ε.Θ. κ.λ.π.)

ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΓΙΑΤΙ;

Μερικοί μύθοι για την αποκρατικοποίηση της μετοχικής βάσης όπως αποκαλείται σήμερα.

1) ΜΥΘΟΣ: η αποκρατικοποίηση, έχει συνήθως εισπρακτικό χαρακτήρα.

Η αποκρατικοποίηση, δεν έχει συνήθως εισπρακτικό χαρακτήρα αλλά κυρίως αναπτυξιακό. Δηλαδή έχει και πρέπει να έχει ως κύριο σκοπό:

1. Το σταμάτημα της αιμοραγίας των επιχειρήσεων αυτών αλλά και του κράτους και
2. το μπολιασμό τους με το πάθος, την ενεργητικότητα, τη δημιουργικότητα και την πρόσβαση σε νέα κεφάλαια και λειτουργικές δομές που έχει ο ιδιωτικός τομέας, ώστε να πάψουν αυτές οι επιχειρήσεις να κοστίζουν τεράστια ποσά στον έλληνα φορολογούμενο και να του προσφέρουν υπηρεσίες κάκιστης ποιότητας.

Το ότι η αποκρατικοποίηση δεν έχει ταμιακό χαρακτήρα, φάνηκε καθαρά και από τις προσπάθειες μερικής ή ολικής αποκρατικοποίησης της «Βιομηχανίας Ζάχαρης», της ΝΑΥΣΙ, του ΝΕΩΡΙΟΥ, του Σκαραμαγκά, των Αλυκών, της Ε.Κ.Ο κ.λ.π όπου τα έσοδα του Δημοσίου δεν ήταν ή δε θα ήταν εντυπωσιακά. Στην περίπτωση μάλιστα της Βιομηχανίας Ζάχαρης, όλα τα έσοδα πήγαν στην ίδια την επιχείρηση. Οι δημόσιες επιχειρήσεις είναι καταδικασμένες από τη δομή τους:

Α να μην μπορούν να ανταγωνιστούν και

Β να προσφέρουν, πολύ χαμηλότερης ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες στους πολίτες της χώρας μας απ' ότι μπορούν να προσφέρουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Επιπλέον, είναι πολύ δύσκολο η οικονομία μας να πάει μπροστά όταν σέρνει πίσω της έναν τεράστιο όγκο προβληματικών δημοσίων επιχειρήσεων. Περιληπτικά: η Ολυμπιακή έχει άνοιγμα 500 δις. η Ε.Α.Β πάνω από 200 δις., η Ε.Β.Ο-ΠΥΡΚΑΑ πάνω από 200 δις., ο Σκαραμαγκάς πάνω από 100 δις., η ΕΤΒΑ συσσωρευμένα πάνω από 250 δις., ενώ μόνο ο ΟΑΕ και οι θυγατρικές του μας έχουν κοστίσει πάνω από 1 τρις.!

Με συνολικό χρέος που ξεπερνάει τα 26 τρις., το Δημόσιο δεν μπορεί να συνεχίσει να χρηματοδοτεί τέτοια ανοίγματα. Παράδειγμα η Ολυμπιακή, η οποία θα κοστίσει στους φορολογούμενους 500 δις δρχ. Σε όποιες γραμμές το κράτος της παρέχει μονοπωλιακά προνόμια, τα οικονομικά της είναι κάπως καλύτερα από εκείνες τις γραμμές που υπάρχει κάποιος ανταγωνισμός. Έτσι το μερίδιο της αγοράς που έχει η Ολυμπιακή στις αεροπορικές της μεταφορές προς και από το Ηράκλειο, τη Ρόδο και την Κέρκυρα έχει πέσει (λόγω πτήσεων τσάρτερ), κάτω από το 8%.

Από την άλλη πλευρά, ο Ο.Τ.Ε ακόμη δεν είναι σε θέση να προσφέρει υποφερτής ποιότητας τηλεπικοινωνίες στους πολίτες, με αποτέλεσμα να αποτρέπει επενδύσεις δισεκατομμυρίων δραχμών από ξένους, που δεν μπορούν να δουλέψουν στην Ελλάδα με τόσο κακές τηλεπικοινωνίες. Έτσι αντί να είναι μοχλός ανάπτυξης, γίνεται ανασταλτικός παράγοντας στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης της οικονομίας μας [έστω κι αν λόγω μονοπωλιακών προνομίων εμφανίζει κέρδη].

Αν η κυβέρνηση δεν προχωρήσει τολμηρότερα στο μπόλιασμα των επιχειρήσεων αυτών με ιδιωτικούς φορείς, θα συνεχίσει να επιβαρύνει τους

φορολογούμενους με εκατοντάδες δισεκατομμύρια, και θα καθλώσει εθνικούς πόρους στις εξαντλημένες επιχειρήσεις.

Ας μην ξεχνάμε ότι και η Ε.Ε. δεν μας επιτρέπει πλέον να επιδοτούμε ή να προστατεύουμε επιχειρήσεις έτσι ώστε να παρεμποδίζεται η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού ανταγωνισμού σε πανευρωπαϊκή βάση. Με άλλα λόγια η αποκρατικοποίηση είναι μονόδρομος.

- 2) ΜΥΘΟΣ: τα αποτελέσματα των δημοσίων επιχειρήσεων θα ήταν καλύτερα, αρκεί να επιλέγαμε καλύτερες διοικήσεις.

Οπωσδήποτε, εξ' ορισμού, μια καλή διοίκηση θα είναι λιγότερο αναποτελεσματική από μια κακή διοίκηση, αλλά αυτό δεν αρκεί. Η κακοδιοίκηση και η δυσλειτουργία των επιχειρήσεων που είναι υπό κρατικό έλεγχο είναι δυστυχώς αποτέλεσμα της επίδρασης πολλών δυνάμεων:

1. Η επιλογή των διοικήσεων γίνεται με πολύ στενά κομματικά κριτήρια και πολλές φορές από αυτές τις διοικήσεις είναι επαγγελματικά ανεπαρκείς.
2. Ακόμα και στις περιπτώσεις που οι διοικήσεις είναι ικανές, δεν έχουν τη δυνατότητα εφαρμογής της σωστής πολιτικής διότι:

α. Οι σημαντικότερες αποφάσεις (π.χ. για την τιμολογιακή πολιτική, τις νέες εργασίες, τη μείωση ορισμένων δραστηριοτήτων – βλ. Γραμμή Ολυμπιακή για Τόκιο -, τις προμήθειες, τις λειτουργικές δομές κ.λ.π.) γίνονται αντικείμενο κυβερνητικών παρεμβάσεων και δημοσίων αντιπαραθέσεων αντιμαχόμενων αντιλήψεων ή συμφερόντων, με το πρόσχημα ότι αφορούν «δημόσια περιουσία». Οι κυβερνήσεις, οι υπουργοί, τα κόμματα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι βουλευτές, η διοίκηση, οι συνδικαλιστές, οι ανταγωνιστές, οι πελάτες και οι προμηθευτές της επιχείρησης ο

καθένας από την πλευρά του, προσπαθεί να επηρεάσει τις αποφάσεις αυτές χωρίς αναγκαστικά να στοχεύει αποκλειστικά στο καλό της επιχείρησης. Έτσι οι αποφάσεις λαμβάνονται και εφαρμόζονται με μεγάλες καθυστερήσεις, τείνουν να είναι ένα μείγμα συναίνεσης και εξυπηρέτησης των υπό ισχυρών εκείνη την ώρα συμφερόντων, αλλά τελικά, δεν εξυπηρετούν το συμφέρον της επιχείρησης και των μετοχών της και φυσικά δε συγκρίνονται με την ευελιξία λήψης των αποφάσεων του ιδιωτικού τομέα.

β. Δεν υπάρχουν χρηματικά κίνητρα για την εξαιρετική απόδοση ή αντικίνητρα για τη μειωμένη απόδοση, με αποτέλεσμα να έχει εκλείψει παντελώς από τις δημόσιες επιχειρήσεις ο ενθουσιασμός και η δημιουργικότητα, αλλά και το ενδιαφέρον για τον πελάτη, το πάθος για ασφυκτική συμπίεση του κόστους παραγωγής και για την αναβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης.

γ. Οι εργασιακές δομές είναι λίγο πολύ δεδομένες και δε μετεξελίσσονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις των καιρών και του διεθνούς ανταγωνισμού. Η δουλειά γίνεται όπως γινόταν πάντα, χωρίς κανένα πάθος ή κίνητρο για ουσιαστικές βελτιώσεις που να απαιτούν όμως κάποιες υποχωρήσεις

3. Το κράτος είναι «αδιάφορος» και «κακός» μέτοχος: είναι τέτοια η αδιαφορία ή η αδυναμία του κράτους, να παρακολουθήσει ουσιαστικά την πορεία των επιχειρήσεων που ελέγχει (πέρα από το ενδιαφέρον για την εξυπηρέτηση πολλών ειδών πολιτικών και κομματικών σκοπιμοτήτων), που στις περισσότερες περιπτώσεις δε γνωρίζει καν την πραγματική οικονομική εικόνα τους και τις προοπτικές (βλ. Ε.Ρ.Τ, Ολυμπιακή, Αγροτική, ΕΤΒΑ, Σκαρμαγκάς). Γι' αυτό η προηγούμενη κυβέρνηση κάλεσε τους πλέον αξιόπιστους οικονομο-ελεγκτικούς συμβούλους, για να

αποτυπώσουν την οικονομική θέση και να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις για το νοικοκύρεμα και την ανάπτυξή τους.

- 3) ΜΥΘΟΣ: Οι δημόσιες επιχειρήσεις θα πήγαιναν καλύτερα, αν είχαν περισσότερα κεφάλαια στη διαθεσή τους.

Λάθος. Το πιθανότερο είναι ότι θα έχαναν ακόμη περισσότερο. Όπως αναφέραμε προηγουμένως, η Ολυμπιακή έχει άνοιγμα πάνω από 500 δις, η Ε.Α.Β 200 δις, η Ε.Β.Ο – ΠΥΡΚΑΛ πάνω από 200 δις, ο ΟΑΕ πάνω από ένα τρις. Ο Σκαρμαγκάς πάνω από 100 δις, ο Ο.Σ.Ε χάνει από 50 δις το χρόνο, η ΕΛ.ΒΟ συντηρείται μόνο με παραγγελίες από το Δημόσιο κ.λ.π., χωρίς καν να αναφερθούμε στην οικονομική κατάσταση της Αγροτικής και της Ε.Ρ.Τ. Για να μπορέσουν όλες αυτές οι επιχειρήσεις να χάσουν τόσα λεφτά, σημαίνει ότι είχαν στη διαθεσή τους και πέρασαν από τα χέρια τους πολύ περισσότερα! Πόσες Ελληνικές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα είχαν ποτέ στη διαθεσή τους τέτοια κεφάλαια;

- 4) ΜΥΘΟΣ: Για όλα αυτά φταίει η υπερχρέωση αυτών των επιχειρήσεων.

Το πρόβλημα της υπερχρέωσης είναι και αυτό αποτέλεσμα και όχι αιτία της δυσλειτουργίας. Τα χρέη δε δημιουργήθηκαν από μόνα τους, αλλά από την ανεπαρκή διοίκηση, την έλλειψη κινήτρων και αξιοκρατίας, την αδυναμία ανανέωσης του προσωπικού που δεν αποδίδει, τη σκληρή συμπεριφορά των συνδικαλιστικών φορέων, τις κυβερνητικές και πολιτικές παρεμβάσεις κ.λ.π. Ακόμα κι αν αναλάμβανε σήμερα το Δημόσιο αυτά τα χρέη σε λίγα χρόνια οι επιχειρήσεις αυτές πάλι θα είχαν υπερχρεωθεί.

Ερώτημα: Υπάρχουν επιχειρήσεις όπως ο Ο.Τ.Ε, που εμφανίζουν κέρδη. Άρα μπορεί και οι δημόσιες επιχειρήσεις να είναι ανταγωνιστικές;

Οι μόνες επιχειρήσεις που δείχνουν κέρδη είναι ο Ο.Τ.Ε, τα ΕΛΔΑ, η Ε.Κ.Ο, η Ζάχαρη, τα καταστήματα Αφορολόγητων Ειδών και το Καζίνο. Αυτά τα κέρδη τα δείχνουν αποκλειστικά και μόνο επειδή τυγχάνουν ειδικών μονοπωλιακών προνομίων ή ειδικής κρατικής υποστήριξης. Αν υπόκειντο σε ελεύθερο ανταγωνισμό θα είχαν την τύχη και των υπολοίπων επιχειρήσεων που βρίσκονται κάτω από δημόσιο έλεγχο. Παράδειγμα, το Δημόσιο καλύπτει όλο το κόστος λειτουργίας των ΕΛΔΑ και καλύπτει και συγκεκριμένο ποσοστό κέρδους «βρέξει – χιονίσει». Τα δημόσια καζίνο πρόσφεραν ελάχιστα έσοδα σε σχέση με το τι θα πρόσφεραν τα αντίστοιχα ιδιωτικά. Ο Ο.Τ.Ε είναι κερδοφόρος, όχι επειδή είναι διεθνώς ανταγωνιστικός, αλλά επειδή είναι προστατευόμενο μονοπώλιο. Αν αφήσουμε τον ανταγωνισμό απόλυτα ελεύθερο, τότε ο Ο.Τ.Ε θα ακολουθούσε το δρόμο της Ολυμπιακής, η οποία στις μεν εσωτερικές γραμμές που έχει επί του παρόντος μονοπώλιο εμφανίζει μικρά κέρδη, στις δε διεθνείς γραμμές όπου ο ανταγωνισμός είναι οξύτατος, έχει τεράστιες ζημιές.

Δε φτάνει το παράδειγμα της Ε.Ρ.Τ; Μόλις εμφανίστηκαν ιδιωτικοί σταθμοί ραδιοφώνου και τηλεόρασης, το μερίδιο της αγοράς της Ε.Ρ.Τ στην κυριολεξία καταποντίστηκε παρά τα δισεκατομμύρια που συνεχίζουν να ξοδεύονται.

Αν δεν υλοποιηθεί το πρόγραμμα ανάπτυξης του Ο.Τ.Ε με ουσιαστικές συμμαχίες, σε λίγα χρόνια όταν εκτεθεί και αυτός στον ανταγωνισμό, όπως εκτίθεται και η Ολυμπιακή, θα χάσει και αυτός το μεγαλύτερο μέρος της αξίας του.

Οι νέες τεχνολογίες, δεν απαιτούν την τεράστια και συχνά απαρχαιωμένη δομή των παγίων, που σήμερα δίνουν την αξιά στον Ο.Τ.Ε, ο δε καταναλωτής θα

μπορεί να επιλέξει τηλεπικοινωνιακό φορέα χωρίς να αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει τον Ο.Τ.Ε, όπως σήμερα. Ήδη μπορεί ένας πελάτης να επικοινωνήσει δορυφορικά με της Η.Π.Α μέσω των συστημάτων της ΑΤΤ παρακάμπτοντας τον Ο.Τ.Ε, ενώ σύντομα θα του αρκεί η σύνδεση με τα συστήματα της Panafon και της Telestet.

5) ΜΥΘΟΣ: Η αποκρατικοποίηση απλώς θα συμβάλει στην ανεργία.

Η ανεργία δεν είναι αποτέλεσμα της αποκρατικοποίησης αλλά το αντίστροφο. Η ανεργία θα είναι αναπόφευκτη, αν συνεχιστεί το σημερινό καθεστώς συντήρησης μονάδων που καταρρέουν και οι οποίες καταβροχθίζουν εθνικούς πόρους, που ακόμα κι αν περίσευαν, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αλλού επωφελέστερα.

Ο μόνος τρόπος να αποτρέψουμε την ανεργία, είναι να μπολιάσουμε τις προβληματικές επιχειρήσεις με το σφρίγος και τη δημιουργικότητα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Ας μην κοροϊδευόμαστε, σε πολλές από αυτές ίσως χρειαστεί να υπάρξει μείωση του προσωπικού, για να μην καταρρεύσουν πλήρως. Έτσι όμως, το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων, το οποίο θα συνεχίσει να εργάζεται, θα έχει πολύ καλύτερη εξασφάλιση και προοπτικές και τέλος πάντων, είναι δυνατόν να νοιώθει κανείς ασφαλής σε μία δημόσια επιχείρηση που έχει χάσει την επαφή με τον πελάτη, που έχει χάσει την έννοια του ανταγωνιστικού κόστους και έχει ελείμματα δισεκατομμυρίων; Πόσες φορές διαβάζουμε για μείωση προσωπικού στον ιδιωτικό τομέα και πόσες για το δημόσιο; Τι προοπτικές μπορεί να έχει ένας εργαζόμενος σε μία αιμοραγούσα επιχείρηση; Αυτό που φαίνεται σαν εξασφάλιση μονιμότητας, είναι τελικά εξασφάλιση μονιμότητας στον πάτο των προοπτικών.

Το Νεώριο Σύρου έκλεισε, γιατί δεν μπορούσε να επιβιώσει σαν ανταγωνιστική επιχείρηση, ενώ ήταν ήδη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αφού όμως μας κληροδότησε ένα λογαριασμό 30 δισεκατομμυρίων δραχμών.

- 6) ΜΥΘΟΣ: Εργοδότης των εργαζομένων στις υπό κρατικό έλεγχο επιχειρήσεις είναι το Δημόσιο, που έχει υποχρέωση να διασφαλίσει εργασίες για την επιχείρηση.

Λάθος. Σε κάθε επιχείρηση πραγματικός εργοδότης είναι ο πελάτης και μόνον αυτός. Αν δεν έχεις ευχαριστημένους πελάτες, δεν έχεις αντικείμενο εργασίας και στο τέλος μένεις χωρίς δουλειά και χωρίς εργοδότη, εκτός αν είσαι μονοπώλιο με «αιχμαλωτισμένη» πελατεία.

Ερώτημα: Πως θα διασφαλίσουμε ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις που περνούν στον ιδιωτικό τομέα δε θα μειώσουν την ασφάλεια της χώρας;

Γενικά:

1. Σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης, ότι υπάρχει πάνω στο εθνικό μας έδαφος, μπορεί να τεθεί άμεσα υπό εθνικό έλεγχο.
2. Έτσι κι αλλιώς, οι εργαζόμενοι και τα περισσότερα στελέχη θα είναι Έλληνες, όπως είναι Έλληνες και τα περισσότερα ανώτητα στελέχη πολυεθνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν στην Ελλάδα.

3. Ειδικότερα, για την περίπτωση του Ο.Τ.Ε, πρέπει να ικανοποιηθούν όλοι οι όροι που θέτει το υπουργείο Εθνικής Άμυνας, για την απόλυτη διασφάλιση των τηλεπικοινωνιών του, όροι που θα πρέπει να είναι κατά πολύ αυστηρότεροι από αυτούς που μπορεί να ικανοποιήσει σήμερα ο Ο.Τ.Ε .

7) ΜΥΘΟΣ: Αν αγοράσουν ιδιωτικοί φορείς κρατικές επιχειρήσεις, δε διασφαλίζεται η εξηπρέτηση των άγονων γραμμών.

Λάθος. Στις σχετικές συμβάσεις μπορούν να προσδιοριστούν επακριβώς όλες οι υποχρεώσεις των αγοραστών, για παροχή υπηρεσιών στις πύο απόμακρες περιοχές, και στους πύο αδύναμους πελάτες, καθώς και όλοι οι έλεγχοι και οι ρυθμίσεις για την τιμολογιακή πολιτική. Τέτοιου είδους προβλήματα έχουν αντιμετωπιστεί επιτυχώς σε όλο τον κόσμο, κυρίως για τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας.

8) ΜΥΘΟΣ: Αναγκαστικά η αποκρατικοποίηση οδηγεί σε ξεπούλημα;

Όχι, αν οι διαδικασίες είναι διαφανέστατες και οι υποψήφιοι αντιμετωπίζονται επί «ίσοις όροις». Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, καλό θα ήταν να συσταθεί μια διακομματική επιτροπή παρακολούθησης της διαφάνειας κάθε διαδικασίας. Ο ρόλος της επιτροπής δεν πρέπει να είναι το αν πρέπει ή δεν πρέπει να αποκρατικοποιηθεί μια επιχείρηση, αλλά το αν οι διαδικασίες είναι απόλυτα διαφανείς και δεν ευνοούν «ημέτερους».

Πρέπει να είναι σαφές:

- α. Πως η περιουσία που έχει τη μορφή δημόσιας επιχείρησης, κάθε χρόνο που περνάει όχι μόνο δεν αυξάνει την αξία της, αλλά ούτε καν τη διαφυλάττει. Π.χ. η Ολυμπιακή χάνει τουλάχιστον 80 δισεκατομμυρίων δραχμών το χρόνο.
- β. Πως τα έσοδα από την αποκρατικοποίηση, είναι και αυτά εθνική περιουσία, όσο είναι το πάγιο των φορέων που αποκρατικοποιούνται. 100 δισεκατομμύρια δραχμές στα ταμεία του κράτους είναι εξίσου περιουσία με πάγια περιουσίας αξίας 100 δισεκατομμυρίων δραχμών, ενώ όμως τα μετρητά μας γλιτώνουν πάνω από 20% σε τόκους το χρόνο, οι δημόσιες επιχειρήσεις και τα παγιά τους όχι μόνο δεν κερδίζουν, αλλά χάνουν σε αξία.
- γ. Εθνικός πλούτος είναι τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός. Με τη μεγάλη όμως διαφορά ότι η ιδιωτική ιδιοκτησία έχει νεύρο και δημιουργικότητα και αναπτύσσεται ταχύτερα, ενώ η δημόσια ιδιοκτησία όχι μόνο επιβραδύνει, αλλά και σπαταλάει τον Εθνικό πλούτο.
- δ. Η αποτίμηση της εμπορικής αξίας κάθε επιχείρησης, φαίνεται από το «τι πάνει» στην αγορά, δηλαδή από το τι προσφέρουν οι αγοραστές και όχι από το τι δηλώνουν οι πάσης φύσεως ερασιτέχνες εμπειρογνώμονες.
- ε. Οι σχετικές δυνατότητες κάθε επιχείρησης είναι γνωστές σε όλους τους ενδιαφερόμενους εκσυγχρονισμό των προτέρων, και μπορούν έτσι να διαμορφώσουν τις προσφορές τους. Αν όμως τελικά, το Δημόσιο

θεωρήσει πως καμία προσφορά δεν είναι συμφέρουσα, δεν υπάρχει υποχρέωση να προχωρήσει «σώνει και καλά» στη συγκεκριμένη αποκρατικοποίηση.

Ερώτημα: Σε πολλές περιπτώσεις η αξία των παγίων μιας δημόσιας επιχείρησης φαίνεται να είναι υψηλότερη από την εμπορική ή τη χρηματιστηριακή της αξία! Τι σημαίνει αυτό;

Σημαίνει, δυστυχώς, πως το κράτος κατασπατάλησε εθνικούς πόρους και δεν μπορεί καν να «πιάσει τα λεφτά του» . η εμπορική αξία μιας επιχείρησης διαμορφώνεται από την εκτίμηση των δυνατοτήτων της επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη στο μέλλον και όχι το τι δαπανήθηκε στο παρελθόν.

Υπόθεση: Λένε μερικοί να περιμένουμε να βελτιωθούν οι συνθήκες της αγοράς μήπως και πιάσουμε καλύτερες τιμές.

- α. Πρέπει να λάβουμε υπόψη, ότι κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί αν οι συνθήκες στις διεθνείς αγορές θα είναι καλύτερες στο μέλλον.
- β. Είναι αμφίβολο ότι θα πιάσουμε υψηλότερο τίμημα αν καθυστερήσουμε και άλλο, γιατί έτσι θα βρεθούμε αντιμέτωποι με ακόμη πιο έντονες ανταγωνιστικές ιδιωτικοποιήσεις από άλλα κράτη και θα βρεθούμε πάλι στο τέλος της ουράς. Τα χρήματα των επενδυτών δεν είναι ανεξάντλητα. Όσα περισσότερα τοποθετούνται αλλού, τόσο λιγότερα μένουν για μας. Αυτό έπαθε η Ουγγαρία, όταν πούλησε με μεγάλη καθυστέρηση, σε σχέση με την Ελλάδα, δύο άδειες κινητής τηλεφωνίας και εισέπραξε λιγότερο

από το 1/3 απ' ότι εισέπραξε η Ελλάδα! Ήδη η αποκρατικοποίηση των αντίστοιχων «Ο.Τ.Ε.» της Δανίας, της Ιταλίας, της Ολλανδίας και του Βελγίου προχωρούν με πολύ ταχύτερους ρυθμούς. Πάλι μένουμε πίσω!

- γ. Θα υποστούμε και τις συνέπειες της εξακολούθησης της κακής ποιότητας των υπηρεσιών από αυτές τις δημόσιες επιχειρήσεις.
- δ. Επίσης θα εξακολουθούμε να πληρώνουμε τις τεράστιες ζημιές που θα συνεχίσουν να έχουν.

Υπόθεση: η αποκρατικοποίηση είναι «δυσκολοχώρευτη» για τους Έλληνες, γιατί ευνοεί το μεγάλο κεφάλαιο.

Η αποκρατικοποίηση συναντά οξύτερες αντιδράσεις, τόσο από τους ιδεολόγους, δηλαδή αυτούς που είτε πιστεύουν ότι: α) το κράτος μπορεί να κάνει τον επιχειρηματία ή β) ότι η κρατική επιχείρηση εκτελεί κοινωνικό έργο (έστω με καταστρεπτικό για την οικονομία κόστος), όσο και από μεγάλα συμφέροντα δηλαδή:

1. όσους θέλουν να έχουν τη δύναμη να διορίζουν τους «δικούς τους» ή να επηρεάζουν τις προμήθειες στην «καμπούρα» των εργαζομένων.
2. τους μεγαλοπρομηθευτές, που ίσως χάσουν ένα πολύ «βολικό» πελάτη.
3. τους ανταγωνιστές, που ίσως χάσουν ένα πολύ «βολικό» ανταγωνιστή, δηλαδή έναν ανταγωνιστή που κινείται στους λιθαργικούς ρυθμούς του Δημοσίου.
4. τους συνδικαλιστές, που αντλούν μεγάλη δύναμη από τις δομές της δημόσιας επιχείρησης (πόσους συνδικαλιστές ιδιωτικών επιχειρήσεων βλέπετε καθημερινά στην τηλεόραση;).

Υπόθεση: Το χρηματιστήριο είναι ο αποδοτικότερος τρόπος αποκρατικοποίησης.

Είναι ίσως ο πιο «διαφανής» αλλά όχι και ο πιο «αποδοτικός».

1. Δεν μεγιστοποιεί τα έσοδα, εφόσον οι μικροεπενδυτές ξέρουν ότι:
 - α. η διοίκηση και διαχείριση παραμένει στο Δημόσιο με τις γνωστές δυσλειτουργίες
 - β. Η πολιτική για τους μισθούς, το προσωπικό, τα τιμολόγια, τις προμήθειες και τις επενδύσεις δε θα λαμβάνεται ούτε θα εφαρμόζεται με στόχο το συμφέρον των μετόχων αλλά κατόπιν κρατικών παρεμβάσεων
 - γ. Ότι δε θα καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια εκσυγχρονισμού, συμπίεσης του κόστους παραγωγής και απόλυτης εξυπηρέτησης του πελάτη.
2. Δε λύνει το άμεσο και οξύτατο πρόβλημα της κακοδιοίκησης, του εκσυγχρονισμού των δομών, της ταχύτητας λήψης των αποφάσεων, της έλλειψης αξιοκρατίας, της έλλειψης κινήτρων, της αδυναμίας ανανέωσης του προσωπικού, των παντοειδών παρεμβάσεων και της γενικότερης δυσκαμψίας και δυσλειτουργίας των επιχειρήσεων αυτών, εφόσον το κράτος εξακολουθεί να έχει σχεδόν τον απόλυτο έλεγχο του παιχνιδιού.

Εντούτοις, η εισαγωγή στο χρηματιστήριο είναι καλύτερο από το τίποτα. Σταδιακά τα αποτελέσματα θα έρθουν: το οικονομικό συμφέρον των νέων αυτών μετόχων θα δημιουργήσει και πιέσεις για την εξεύρεση Ελλήνων ή ξένων αναπτυξιακών συνεταιρίων διεθνούς κύρους, που θα μπορέσουν να ανεβάσουν και την τιμή της μετοχής.

Ερώτημα: γιατί να μην αντληθούν κεφάλαια από το χρηματιστήριο ώστε να αναγκαστούν οι επιχειρήσεις αυτές να αυξήσουν τα τιμολογιά τους;

Εκτός από τα παραπάνω, εδώ είναι σα να λέμε στους υποψήφιους μετόχους να επενδύσουν σε μια επιχείρηση για να μπορεί η επιχείρηση να χρησιμοποιήσει τα χρηματά τους για την επιδότηση των τιμολογίων της!. Δηλαδή για να συνεχίσει να λειτουργεί:

α. με υψηλό κόστος και

β. Με τιμολόγια που δεν ανταποκρίνονται στο υψηλό κόστός της.

Αυτό είναι το μήνυμα στους επενδυτές να μην επενδύσουν, εκτός αν η τιμή οριστεί σε επίπεδα πραγματικού ξεπουλήματος.

Ερώτημα: Υπάρχουν εύκολες λύσεις;

Δυστυχώς όχι. Όμως για τις μικρότερες επιχειρήσεις μπορούν να γίνουν μερικά πράγματα που να είναι και ωφέλιμα και πίο εύκολα αποδεκτά από το κοινωνικό σύνολο.

Α Οι μετοχές επιχειρήσεων, όπως το Νεώριο Σύρου, η ΕΛ.ΒΟ, η ΑΕΒΑΛ, τα μεταλλεία Κασσάνδρας και μερικές από τις Αλυκές, να μεταβιβασθούν χωρίς χρέη, με νόμο, δωρεάν στους εργαζομένους και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ας αναλάβουν μετά εκείνοι την ευθύνη για την αξιοποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων και για την προσέλκυση συνεταιίρων, συμμάχων ή αγοραστών.

Β Οι μετοχές του Λαδόπουλου και της Πειραιϊκής-Πατραϊκής Πατρών να μεταφερθούν στην Αναπτυξιακή Αχαΐας.

Για την Ολυμπιακή, τον Ο.Τ.Ε και μονάδες της Ε.Α.Β και της Δ.Ε.Η οι λύσεις είναι πολυπλοκότερες.

Επίλογος:

Στην Ελλάδα το σύστημα βαστάει, επειδή υπάρχει και ένας δυναμικός ιδιωτικός φορέας στον οποίο μπορούμε ακόμα να φορτώνουμε τα σπασμένα του Δημοσίου, ενώ στη τέως Σοβιετική Ένωση δεν υπήρχε ιδιωτικός τομέας να αναλάβει αυτά τα βάρη. Βέβαια και στην Ελλάδα, τα βάρη εκτός από τον ιδιωτικό τομέα, τα φορτώνονται και οι φορολογούμενοι του μέλλοντος, οι οποίοι θα κληθούν να πληρώσουν χρέη πάνω από 27 τρισεκατομμύρια δραχμές.

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΔΙΣΤΑΚΤΙΚΗ Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Η εισαγωγή του Ευρώ έχει ενισχύσει τις τάσεις τιλοποίησης και αποδιαμεσολάβησης των παραδοσιακών τραπεζικών σχημάτων και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στις τραπεζικές εργασίες έχει μεταβάλει τον προσανατολισμό των Ευρωπαϊκών τραπεζών και έχει εντείνει τον ανταγωνισμό. Επίσης, επισημαίνεται συνεχώς ότι η αντιμετώπιση του οξύτατου ανταγωνισμού στο Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα προϋποθέτει την απόκτηση ενός «κρίσιμου μεγέθους».

Αν ληφθούν σωρευτικά όλες αυτές οι διαπιστώσεις, τότε καταδεικνύεται, ότι η κυβερνητική επιλογή για μερική μόνο μετοχοποίηση της Εμπορικής και της Αγροτικής Τράπεζας, μάλλον είναι ολέθρια, όχι μόνο για το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, αλλά και για την Ελληνική Οικονομία και τον θεσμό της τραπεζικής πίστης. Διότι όλοι, τόσο στη χώρα μας όσο και στην Ευρώπη, ως κύριο λόγο των εξαγορών και συγχωνεύσεων επικαλούνται την προσπάθεια εξασφάλισης οικονομικών κλίμακος και συνεργασίας με την ενοποίηση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, η οποία υποβαθμίζει τη σημασία της εγχώριας αγοράς.

Είναι αλήθεια ότι οι Ελληνικές τράπεζες έχουν βελτιώσει σημαντικά τη θέση τους, αλλά εξακολουθούν να είναι μικρές, με βάση τα διεθνή πρότυπα, για να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό. Είναι πάλι αλήθεια, ότι ο βαθμός συγκέντρωσης των τραπεζών στην Ελλάδα θεωρείται υψηλός σε σύγκριση με τα αντιστίχια μεγέθη στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έτσι, με την κυβερνητική επιλογή, παραμένει ο ίδιος υψηλός, αλλά ισχνός, βαθμός συγκέντρωσης με τις ακόλουθες οδονηρές, ίσως, συνέπειες μακροπρόθεσμα:

1. οι μικρές σχετικά Ελληνικές τράπεζες ή όμιλοι, είναι δύσκολο να ανταγωνισθούν αποτελεσματικά τα Ευρωπαϊκά τραπεζικά μεγαθήρια.
2. οι εξελίξεις θα είναι οδυνηρές και για τις εποπτικές αρχές, αφού η συγχώνευση ή εξαγορά μιας τράπεζας από ευρωστότερη, αποτρέπει κρίσεις, οι οποίες μεγιστοποιούν το κόστος για τους καταθέτες και τους κατόχους χρεογράφων και αναγκάζουν (θα μπορούν όμως;) τις αρχές αυτές να ανδυναμώσουν την ρευστότητα.
3. από την εως τώρα εμπειρία προκύπτει ότι, μακροπρόθεσμα, ο κατακερματισμός του κρατικού τραπεζικού ιστού, οδηγεί βαθμιαία σε σοβαρή συρρίκνωσή του, προς όφελος του ιδιωτικού. Η χώρα μας χρειάζεται έναν, αλλά πολύ ισχυρότερο, κρατικό όμιλο. Ίσως η πιο ενδεδειγμένη λύση για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού και την απόκτηση ενός κρατικού τραπεζικού ομίλου, με μέγεθος ικανό να χρηματοδοτήσει επικερδώς και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, από την εκμετάλλευση των οικονομιών κλίμακος, θα ήταν η συγχώνευση της Εμπορικής Τράπεζας και όλων των άλλων μικρών κρατικών τραπεζών, με την Εθνική, καθώς και η δημιουργία, ενός άλλου εξειδικευμένου κρατικού τραπεζικού τομέα (Αγροτική, ΕΤΒΑ, ΕΤΕΒΑ, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων). Αντ' αυτού όμως... επιδιώκεται στρατηγική συμμαχία της Εμπορικής Τράπεζας με την Credit Agricole, που θα είναι εξουθενωτικά ανταγωνιστική με την Αγροτική Τράπεζα.
4. εκτιμάται ότι, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις τραπεζών θα επηρεάσουν αρνητικά την απασχόληση, αλλά είναι ανθαρρυντική η διαπίστωση ότι οι αρνητικές αυτές συνέπειες εξουδετερώνονται από την εκτίμηση ότι η Ελληνική τραπεζική αγορά δεν είναι κορεσμένη όσο σε άλλες χώρες και

ότι οι έως τώρα εξαγορές και συγχωνεύσεις, συνοδεύτηκαν από μετακινήσεις και μεταθέσεις προσωπικού, από πρόωρη συνταξιοδότηση και από εθελούσια έξοδο, και όχι από απολύσεις.

CREDIT AGTRICOLE

«ΔΙΚΑΙΩΜΑ» ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ

Ιδιαίτερα ικανοποιημένος από την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ της Εμπορικής Τράπεζας και της Credit Agricole φάνηκε ο υπουργός Οικονομικών Γ. Παπαντωνίου, επισημαίνοντας ότι «η Εμπορική δείχνει τον δρόμο της διεθνούς συνεργασίας», σειρά τώρα έχουν η Γενική και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

Η συμμετοχή 6,7% (το 3,7% των μετοχών πούλησε η ασφαλιστική Φοίνιξ και το υπόλοιπο η Εμπορική Κεφαλαίου), που απέκτησε η Credit Agricole στην Εμπορική, έγινε τελικώς αντί τιμήματος 94,1 δις δρχ., καθώς η τιμή ανά μετοχή ορίστηκε στις 16.450 δρχ., υπολογισμένη με έκπτωση 10% στο μέσο όρο της τιμής της μετοχής της τράπεζας στο Χ.Α.Α, το τριήμερο 7-8-9 Ιουνίου 2000.

Η επιλογή του συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, έγινε προκειμένου να αποφευχθούν διακυμάνσεις της μετοχής και τυχόν κερδοσκοπικές πίεςεις.

Η στρατηγική συμμαχία με την Credit Agricole – τη μεγαλύτερη Γαλλική τράπεζα, με μετόχους το Γαλλικό δημόσιο, οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνεταιριστικές και άλλες τράπεζες – η οποία θα προχωρήσει σε μετοχοποίηση μεγαλύτερη και από της Deutsche Telecom, ανοίγει για την εμπορική το πεδίο για την ισχυροποίησή της στην Ευρώπη.

Η συμφωνία με την Εμπορική προβλέπει συνεργασία στους τομείς επενδυτικής τραπεζικής, asset management και bank assurance, ενώ θα μεταφερθεί τεχνογνωσία και σε επίπεδο ηλεκτρονικής τραπεζικής. Συμφωνία κυρίων δε, στο πλαίσιο του Κειμένου Αρχών Συνεργασίας που υπέγραψαν οι δύο τράπεζες,

προβλέπει ότι, σε περίπτωση που π.χ. το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων θελήσουν μελλοντικά να πουλήσουν ποσοστό μετοχών που κατέχουν στην Εμπορική (το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ελέγχει πακέτο μετοχών 9,2% και το Τ. Π. & Δ. Περίπου 2,5%), θα απευθυνθούν κατά προτεραιότητα στην Credit Agricole.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Τα ΕΛ.ΤΑ, ως επιχείρηση με μοναδικό μέτοχο το Δημόσιο, κατά την πορεία προσαρμογής τους στο καθεστώς απελευθέρωσης, όπως ορίζεται από τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχε να αντιμετωπίσει τις δικές του δυσκολίες. Κατά την εκτίμηση, δε, της Κυβέρνησης, ήταν μεγαλύτερες από αυτές άλλων Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Τα ειδικά χαρακτηριστικά του, που όφειλε να υπολογίσει κανείς προτού επιλέξει κάποια λύση, είναι: Πρώτον, ότι συνιστά μονοπώλιο το οποίο όμως δεν είναι φυσικό, όπως π.χ. η Ε.ΥΔ.Α.Π, ή με δεσπόζουσα τεχνικά θέση, εν είδει φυσικού μονοπωλίου, όπως ο Ο.Τ.Ε. Έτσι, το να «στήσει» κάποιος ιδιώτης μια υπηρεσία ταχυδρομείου σε περιορισμένη περιφέρεια, γίνεται σχετικά εύκολα και μάλιστα ανταγωνιστικά, ενώ να «στήσει» κάποιος μια υπηρεσία τηλεφωνική (υπό μορφή π.χ. Local Loop), εκτός του ότι είναι τεχνολογικά απαιτητικό, οφείλει να στηριχθεί στον Ο.Τ.Ε.

Δεύτερον, καθώς η ζήτηση υπηρεσιών ταχυδρομείου έχει προορισμό και το εξωτερικό, τυχούσα επιλογή των ΕΛ.ΤΑ θα έπρεπε να εξασφαλίζει ταυτόχρονα και διεθνή συνεργάτη ή συνέταιρο, ή μέτοχο. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ουσιαστικά, οι υποψήφιοι εταίροι, είναι μόνο τρεις: τα Γαλλικά, τα Γερμανικά και Ολλανδικά ταχυδρομεία.

Τρίτον, η επιλογή πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνει την ταχεία αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου, σε ό,τι αφορά το οποίο απαραίτητη προϋπόθεση – για την παράδοση του προϊόντος – είναι η συνεργασία με ταχυδρομική υπηρεσία.

Τέταρτον, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες συνιστούν σε μεγάλο βαθμό καθολικές υπηρεσίες, άρα είναι υποχρεωτικό να φθάνουν παντού, σε όλους τους πολίτες.

Εξυπηρετεί δε, εκτός από τη προσωπική αλληλογραφία, και πλήθος υπηρεσιών, δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών. Αυτό οφείλει επίσης να το διασφαλίζει η λύση που θα επιλεγεί, ιδιαίτερα σε μια χώρα που διαθέτει αρκετά δύσβατες ορεινές ή νησιωτικές περιοχές. Το 60% της δραστηριότητας των ΕΛ.ΤΑ, έχει έδρα την Αθήνα, αλλά μόνο το 35% του προσωπικού. Πως θα λειτουργούσε, χωρίς τον τομέα αυτό, ένα ταχυδρομείο;

Για τους ανωτέρω λόγους, η κυβέρνηση επέλεξε τη λύση μιας στρατηγικής συνεργασίας, που θα διασφάλιζε πρωτίστως την επιβίωση των ΕΛ.ΤΑ. Ποσοστό 10% των μετοχών – όχι μέσω Χρηματιστηρίου Αθηνών – θα παραχωρηθεί σε στρατηγικό συνεργάτη. Ο ίδιος όμως συνεργάτης, θα λάβει εν είδει κινήτρων και τα εξής:

- Το 50% και το μάνατζμεντ της θυγατρικής των ΕΛ.ΤΑ «πόρτα πόρτα», που αναπτύσσεται ταχέως στις ταχυμεταφορές.
- Την εταιρία logistics (διαχείριση διεθεσίμων), που θα δημιουργηθεί για τις ανάγκες ολόκληρου του ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Τα ΕΛ.ΤΑ, όπως υποστηρίζει η διοίκησή τους, είναι πλέον κερδοφόρος δημόσια επιχείρηση (2,5 δις δρχ. Κέρδη το 1999, ενώ θα ήταν τουλάχιστον 15 δις δρχ. , αν δεν κάλυπτε τις άγονες γραμμές, ή αν δεν εμποδιζόταν να αυξήσει τις τιμές, λόγω πληθωρισμού), και σε θέση να ακολουθήσει εξ' ολοκλήρου το χρονοδιάγραμμα απελευθέρωσης, όπως ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρώτα λοιπόν, η σταθεροποίηση και η ανάπτυξη και στη συνέχεια η επόμενη φάση, που θα περιλαμβάνει και το Χρηματιστήριο.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.

Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1996, να προωθήσει τη σταδιακή απελευθέρωση της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας στα κράτη-μέλη, είχε δύο στόχους: πρώτον, τη διαμόρφωση μιας ενιαίας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και δεύτερον τη μείωση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας. Η μείωση των τιμών του ηλεκτρισμού θεωρήθηκε ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής βιομηχανίας και για τη διατήρηση της δεσπόζουσας θέσης της στη διεθνή σκηνή.

Η οδηγία για την απελευθέρωση της αγοράς του ηλεκτρισμού, τέθηκε τυπικά σε εφαρμογή στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 20 Φεβρουαρίου 1999. η Ελλάδα εξαιρέθηκε για δύο χρόνια. Έτσι στην Ελλάδα, προβλέπεται το 28% της αγοράς, να ανοίξει στις 19 Φεβρουαρίου 2001 σε πρώτη φάση και το 70% μέχρι το 2003.

ΓΙΑ ΜΕΤΟΧΟΠΟΙΗΣΗ ΜΙΛΑΕΙ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΑΛΛΑ.....

Η δέσμευση της Κυβέρνησης προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι θα προωθήσει τη μετοχοποίηση της Δ.Ε.Η εντός του 2000, έχει προκαλέσει έκπληξη, όχι μόνο σε όσους έχουν πραγματική εικόνα της επιχείρησης, αλλά και στο ίδιο το επιτελείο της. Ορισμένα στελέχη της Δ.Ε.Η αναρωτιούνται μάλιστα, αν οι δεσμεύσεις αυτές αντανακλούν πραγματικές προθέσεις ή έχουν αναληφθεί απλώς και μόνο για να δοθεί στους εταίρους μας η εικόνα ενός γενναίου προγράμματος αποκρατικοποιήσεων το 2000.

Η διοίκηση της Δ.Ε.Η δηλώνει ευθέως ότι, για να εισαχθεί η επιχείρηση στο Χρηματιστήριο, απαιτούνται μεγάλες αλλαγές στην οργάνωση και λειτουργία της. Αλλαγές που δεν θα αναφέρονται μόνο στη ριζική αναθεώρηση της τιμολογιακής πολιτικής, αλλά επίσης σε μείωση του προσωπικού, σε αλλαγή του τρόπου λειτουργίας του μανάτζμεντ, στην αντιμετώπιση του προβλήματος του υπέρογκου χρέους της επιχείρησης, που έχει ξεπεράσει το 1,5 τρις δρχ., με λίγα λόγια τα πάντα.

Τα θέματα αυτά απασχολούν ήδη τη διοίκηση της Δ.Ε.Η, η οποία προβαίνει σε ενέργειες που θα διευκολύνουν την ουσιαστική αναδιάρθρωση της επιχείρησης. Ενδεικτική των προθέσεων είναι η απόφαση για τη σύσταση θυγατρικών επιχειρήσεων, στις οποίες η Δ.Ε.Η δεν θα κατέχει το 51%, αλλά θα περιοριστεί σε ποσοστά μειοψηφίας, εάν αυτό ευνοεί τη λειτουργία τους.

Μια άλλη σημαντική αλλαγή είναι ο απεγκλωβισμός της Δ.Ε.Η από τον ασφαλιστικό φορέα των εργαζομένων, που σύμφωνα με εκτιμήσεις, θα αποφέρει εξοικονόμηση 50 δις δρχ. Ετησίως τα επόμενα 20 χρόνια. Όπως επισημαίνουν ωστόσο, οι επικεφαλής της επιχείρησης, οι κινήσεις αυτές δεν αρκούν.

Προκαλεί έκπληξη το γεγονός 'οτι το επιτελείο της Δ.Ε.Η δεν αντιμετωπίζει ως «ταμπού» ούτε καν την εκχώρηση του μάνατζμεντ της επιχείρησης σε στρατηγικό επενδυτή, αναγνωρίζοντας ότι η συμβολή του θα μπορούσε να αποδειχθεί αποφασιστική. Δεν αρνείται ούτε την μείωση του προσωπικού, αφού οι περίπου 35.000 εργαζόμενοι, αποτελούν, ίσως μέγεθος συμβατό με την εικόνα μιας παραδοσιακής δημόσιας επιχείρησης και οργανισμού, όχι όμως μιας επιχείρησης που επιδιώκει να μεταλλαχθεί, προκειμένου να αντιμετωπίσει τον αναμενόμενο ανταγωνισμό στην αγορά της. Όλοι οι διεθνείς χρηματοοικονομικοί οίκοι, που έχουν συντάξει εκθέσεις για την Δ.Ε.Η, θεωρούν τον περιορισμό του προσωπικού απαραίτητο, εκτιμώντας μάλιστα ότι πρέπει να αποχωρήσουν σταδιακά 6.000-10.000 εργαζόμενοι.

Γενικά η Δ.Ε.Η «ψάχνεται» και αναμένει εναγωνίως την πρόσληψη του ξένου χρηματοοικονομικού συμβούλου για την μετοχοποίηση, προσδοκώντας ότι θα τη βοηθήσει αποφασιστικά σε αυτή την αναζήτηση. Κανείς παράγων της Δ.Ε.Η δεν πιστεύει ότι η επιχείρηση θα είναι έτοιμη για την εισαγωγή της στη Σοφοκλέους το 2000. από την άλλη πλευρα, το επιτελείο της επιχείρησης δηλώνει ότι «ανατριχιάζει» στη σκέψη πως η Δ.Ε.Η θα μπορούσε να παραδοθεί ως «πρόβατο επί σφαγή» στο χρηματιστήριο, προκειμένου να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι της Κυβέρνησης.

Η κακή εικόνα του προϋπολογισμού της επιχείρησης για το 2000, ο οποίος προβλέπει τζίρο περίπου 1 τρις δρχ. και κέρδη μόνο 17 δις. δρχ., φάνηκε μέχρι στιγμής να μην συγκινεί κανέναν κυβερνητικό παράγοντα. Αντίθετα η Δ.Ε.Η, παρά την οικονομική πίεση που αντιμετωπίζει, εξαναγκάστηκε το Δεκέμβριο να μειώσει μια ακόμη φορά τα τιμολόγια του οικιακού ρεύματος. Η μείωση αυτή τη φορά ήταν 7,5% και η απώλεια εσόδων έρθασε τα 15 δις δρχ. σε ετήσια βάση. Η κυβέρνηση έχει

εξαναγκάσει τη Δ.Ε.Η και στο παρελθόν σε μειώσεις τιμολογίων, ενώ δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 90, το ποσοστό αύξησης των τιμολογίων της Δ.Ε.Η παρέμεινε σταθερά χαμηλότερο από τον πληθωρισμό. Η κατάσταση αυτή είχε επιπτώσεις και στο χρέος της επιχείρησης, το οποίο έχει φτάσει σε ιλιγγιώδη επίπεδα. Η Δ.Ε.Η αναγκάζεται να προσφύγει σε δανεισμό προκειμένου να χρηματοδοτεί το εκτεταμένο επενδυτικό προγράμμα της για την εξασφάλιση επάρκειας στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ

Η δυσχερής θέση της Δ.Ε.Η εν όψει της απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της μετοχοποίησής της, επιβεβαιώνεται από όλες τις εκθέσεις που συντάσσουν οι ξένοι χρηματοοικονομικοί οίκοι κατά παραγγελία της κυβέρνησης. Μετά την έκθεση της Merrill Lynch, το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας παρέλαβε πρόσφατα μια νέα έκθεση για τη Δ.Ε.Η, από την Dresdner Kleinwort Benson. Τα κυριότερα συμπεράσματα αυτής της έκθεσης είναι τα εξής:

1. Ο αριθμός των εργαζομένων στη Δ.Ε.Η. είναι κατά 20% μεγαλύτερος σε σύγκριση με τα επίπεδα των άλλων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ηλεκτρισμού. Κατά συνέπεια, το προσωπικό της Δ.Ε.Η., που σήμερα αριθμεί περίπου 33.500 εργαζομένους, πρέπει να περιοριστεί τουλάχιστον κατά 6.500 άτομα, προκειμένου να προσεγγίσει τα επίπεδα των μελλοντικών ανταγωνιστών της.
2. Η επιχείρηση δεν προσδιορίζει τα τιμολογία της βάσει επιχειρηματικών όρων. Μάλιστα, στην έκθεση εκφράζεται ο φόβος ότι τα τιμολόγια της ηλεκτρικής ενέργειας θα εξακολουθήσουν να προσδιορίζονται από την κυβέρνηση, αποτελώντας μέσο άσκησης αντιπληθωριστικής πολιτικής. Στην έκθεση επισημαίνεται ότι τα τιμολόγια της ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκαν κατά 24% σε πραγματικούς όρους από το 1993, αφού, ακόμη και όταν υπήρξαν αυξήσεις, αυτές ήταν χαμηλότερες από τον πληθωρισμό.
3. Το κόστος της Δ.Ε.Η είναι πολύ υψηλό. Στην έκθεση προβλέπεται ως δεδομένη η εφαρμογή πολιτικής για τον περιορισμό του. Το θέμα αυτό συνδέεται και με το πρόβλημα του υπερβάλλοντος προσωπικού, αφού

όπως αναφέρεται, η Δ.Ε.Η χρησιμοποιεί 52,8 εργαζομένους για τη μεταφορά μιας γιγαβατώρας, ενώ η Ιταλική ENEL μόνο 15,2 εργαζομένους.

4. Η αποδοτικότητα των κεφαλαίων της Δ.Ε.Η. είναι πολύ χαμηλή σε σύγκριση με άλλες μεσογειακές εταιρίες ηλεκτρισμού, οι οποίες πέτυχαν σημαντική αύξηση της αποδοτικότητάς τους μετά την υλοποίηση προγραμμάτων αναδιοργάνωσης και περιορισμού του κόστους. Σχετικά με το πρόβλημα, η έκθεση επισημαίνει ότι μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τους υποψήφιους μετόχους της Δ.Ε.Η, στη φάση της μετοχοποίησης.
5. Η αναπτυξιακή στρατηγική της Δ.Ε.Η αντιμετωπίζει δυσκολίες. Η επέκταση της επιχείρησης στις τηλεπικοινωνίες προσκρούει στο γεγονός ότι για την είσοδό της στη σταθερή τηλεφωνία απαιτούνται μεγάλες επενδύσεις, ενώ στην κινητή τηλεφωνία υπάρχουν ήδη τρεις ανταγωνιστές. Δυσχέρειες, σύμφωνα με την έρευνα, αντιμετωπίζει η Δ.Ε.Η και ως αναφορά την επέκτασή της στο εξωτερικό, λόγω της απουσίας διεθνούς εμπειρίας. Πάντως, στην έκθεση ενθαρρύνεται η επέκταση της Δ.Ε.Η και σε άλλους τομείς παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, στο πλαίσιο μιας νέας αναπτυξιακής στρατηγικής.

Δύο σημεία της έκθεσης μπορούν να θεωρηθούν θετικά για τη Δ.Ε.Η, τουλάχιστον σε μεσοπρόθεσμη βάση. Πρώτον, επισημαίνεται η δεσπόζουσα θέση της επιχείρησης στην αγορά, αφού κατέχει το 98% της ηλεκτροπαραγωγής, το σύνολο του δικτύου μεταφοράς και το μονοπώλιο στη διανομή. Δεύτερον, προβλέπεται ότι η Δ.Ε.Η δεν θα υποστεί ισχυρό ανταγωνισμό στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, μετά την απελευθέρωση της αγοράς, στις 19-2-2001, τουλάχιστον σε πρώτη φάση.

Η Δ.Ε.Η. ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΑ

Η συμφωνία που υπέγραψαν τον Ιανουάριο η Ιταλική Enelco, η Τουρκική Gama, η Ρωσική Gazprom και η Αμερικανική Exxon Power, προβλέπει την δημιουργία στη Θράκη μιας νέας μονάδας ηλεκτροπαραγωγής, που θα λειτουργεί με φυσικό αέριο. Η ισχύς της μονάδας θα είναι 400 – 600 MW και ο προσανατολισμός της θα είναι κυρίως εξαγωγικός, χωρίς να αποκλείεται η πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελληνική αγορά, μετά την απελευθέρωσή της το 2001. το ύψος της επένδυσης υπολογίζεται σε 500 εκατ. Δολάρια. Η κοινοπραξία που συγκρότησαν οι παραπάνω εταιρίες, απηύθυνε πρόσκληση στη Δ.Ε.Η, στα ΕΛ.ΠΕ και στη ΔΕ.ΠΑ να συμμετάσχουν στο επιχειρηματικό σχήμα.

Η Δ.Ε.Η αρνήθηκε τη συμμετοχή της στη συγκεκριμένη μονάδα, αφού όπως αναφέρουν υψηλόβαθμα στελέχη της, στόχος της – σε αυτή τουλάχιστον τη φάση – δεν είναι να αυξήσει την παραγωγική της δυναμικότητα στα όρια της χώρας. Πρόθεση της Δ.Ε.Η είναι να δημιουργήσει μονάδες στο εξωτερικό, και ιδιαίτερα στα Βαλκάνια.

Την ίδια στρατηγική ακολουθούν όλες οι μεγάλες εταιρίες ηλεκτρισμού στην Ευρώπη και ο βασικός λόγος είναι η συμμόρφωση με τα όρια ατμοσφαιρικής ρύπανσης, που προβλέπει η συμφωνία του Κυότο. Η Ελλάδα, όπως και οι υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, έχει αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις για τον περιορισμό των ατμοσφαιρικών ρύπων και ήδη ισχύει νομοθεσία (Ν. 2773 και κοινοτική οδηγία 96/92) η οποία περιορίζει σημαντικά την απόλυτη ελευθερία που υπήρχε στην κατασκευή νέων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής.

Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι η Δ.Ε.Η δεν θα κατασκευάσει νέες μονάδες στο μέλλον. Θα πρόκειται όμως, όπως αναφέρει το επιτελείο της, για μονάδες

αναγκαίες για την κάλυψη της εσωτερικής ζήτησης σε ηλεκτρική ενέργεια και όχι για μονάδες εξαγωγικές, όπως θα είναι κατά βάση η νέα μονάδα που προτίθεται να κατασκευάσει το κονσόρτιουμ που προαναφέρθηκε.

«Δεν επιθυμούμε, να αυξήσουμε τα όρια ατμοσφαιρικής ρύπανσης στη χώρα, προκειμένου να καλύψουμε ενεργειακές ανάγκες άλλων χωρών.» δηλώνουν οι παράγοντες της Δ.Ε.Η, δίνοντας το στίγμα των προθέσεων της επιχείρησης.

Η Δ.Ε.Η ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Αντί των εισαγωγών σε ηλεκτρική ενέργεια, που πραγματοποιούσε τα προηγούμενα χρόνια, σήμερα η Δ.Ε.Η εξάγει ηλεκτρική ενέργεια στην Αλβανία (200MW), στα Σκόπια (80MW) και στη Γιουγκοσλαβία (200MW), ενώ είναι έτοιμη να τροφοδοτήσει με ηλεκτρική ενέργεια και το Κοσσυφοπέδιο, μόλις επιλυθούν τα τεχνικά προβλήματα που εμποδίζουν τη διέλευση της ηλεκτρικής ενέργειας από το υφιστάμενο δίκτυο.

Οι επενδυτικές πρωτοβουλίες της επιχείρησης είναι αυτή τη στιγμή οι εξής:

- Η Δ.Ε.Η προωθεί τη δημιουργία νέας μονάδας ισχύος 180 MW στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Θα είναι μια μονάδα συμπαραγωγής ηλεκτρισμού – θερμότητας για την κάλυψη των αναγκών των Σκοπίων. Για την κατασκευή της μονάδας έχει ήδη συσταθεί κοινοπραξία με τη συμμετοχή της Δ.Ε.Η και της SIEMENS, οι οποίες θα έχουν το πλειοψηφικό πακέτο, και της Βιοχάλκο, του Τιτάνα, της ΜΕΤΚΑ και της ΔΙΕΚΑΤ, με πακέτα μειοψηφίας. Το ύψος της επένδυσης σε πρώτη φάση υπολογίζεται σε 20 δις δρχ. Η κυβέρνηση της π.Γ.Δ.Μ είναι σύμφωνη με την επένδυση, η υλοποίησή της όμως προσκρούει στην ανεπάρκεια των ποσοτήτων φυσικού αερίου για την πλήρη λειτουργία της. Προκειμένου να παρακάμψει το πρόβλημα, η κοινοπραξία έχει προτείνει συνεργασία στον όμιλο Καπελούζου, ο οποίος λόγω της εταιρικής του σχέσης με την Ρωσική Gazprom, εκτιμάται ότι είναι σε θέση να εξασφαλίσει το αέριο που απαιτείται για τη λειτουργία της μονάδας.
- Η Βουλγαρία, προωθεί ένα ευρύτατο σχέδιο ιδιωτικοποίησης των μονάδων της εθνικής της εταιρίας ηλεκτρισμού (NEK). Η Δ.Ε.Η, σε

συνεργασία με μεγάλη Γερμανική εταιρία, εξετάζει την από κοινού εξαγορά ορισμένων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.

- Η Δ.Ε.Η βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με την Αλβανική κυβέρνηση για την αξιοποίηση του υδροηλεκτρικού δυναμικού του ποταμού Αώου που διατρέχει τις δύο χώρες. Επίσης στο πλαίσιο της ανάπτυξης της στην Αλβανία, έχει αναλάβει την επέκταση της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας έως την Κορυτσά και την κατασκευή των κέντρων υπερυψηλής τάσης.
- Στην Ρουμανία, η Δ.Ε.Η διεκδικεί την εξαγορά ενός σταθμού συμπαραγωγής στην Τιμισοάρα. Ο σταθμός αυτός που άρχισε να κατασκευάζεται από τους Ρουμάνους και προσφέρεται τώρα ημιτελής προς ιδιωτικοποίηση, θα αποτελείται από δύο μονάδες των 120 MW. Η Δ.Ε.Η διεκδικεί τον σταθμό ως λίντερ κοινοπραξίας, στην οποία μετέχουν επίσης η Alpha Finance (θυγατρική της Τράπεζας Πίστωσης), η Enercon (Ακτωρ & Όμιλος Κόκκαλη) και η ΔΙΕΚΑΤ.
- Η Δ.Ε.Η επιδιώκει τη συμμετοχή της στη δημιουργία μιας μεγάλης μονάδας ηλεκτροπαραγωγής στην έξοδο του θαλάσσιου αγωγού ο οποίος θα τροφοδοτεί την Τουρκία, με φυσικό αέριο από την Ρωσία. Πρόκειται για μια μεγάλη επένδυση, για την οποία έχουν επιδείξει ενδιαφέρον και Ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες.
- Παράλληλα, η Δ.Ε.Η μελετά και το θέμα της συμμετοχής της στο μετοχικό κεφάλαιο της ΔΕΠΑ. Η διερεύνηση του θέματος έχει ανατεθεί σε χρηματοοικονομικό σύμβουλο, ο οποίος καλείται κατ' αρχάς να απαντήσει εάν είναι προς όφελος της Δ.Ε.Η η συμμετοχή της σε μια

επιχείρηση στην οποία θα είναι συγχρόνως ο βασικός μέτοχος και ο βασικός πελάτης.

- Η επιλογή των μονάδων που διεκδικεί η Δ.Ε.Η στα Βαλκάνια δεν είναι τυχαία. Όπως αναφέρουν οι επιτελείς της, εντάσσεται σ' ένα σχέδιο στρατηγικών τοποθετήσεων με στόχο η επιχείρηση να παίξει ευρύτερο πόλο στο σύστημα διασυνδεδεμένων δικτύων που προβλέπεται να δημιουργηθεί στην περιοχή μέχρι το 2003.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ 70% ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ

ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Η.

Η προοπτική να απελευθερωθεί το 2003 το σύνολο των μη οικιακών καταναλωτών ηλεκτρικού, αποδεσμεύει από το μονοπώλιο της Δ.Ε.Η ποσοστό 70% επί των πωλήσεων ηλεκτρικού που ανέρχεται σε περίπου 850 δις. δραχμές το χρόνο. Δηλαδή όλες τις κατηγορίες επαγγελματικών καταναλωτών (βιομηχανικό υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης, εμπορική κλπ.).

Ωστόσο, μέχρι το 2003 η πίτα των 600 δις. θα διευρυνθεί ακόμη περισσότερο λόγω της ετήσιας αύξησης στην κατανάλωση, αλλά και της αναμενόμενης ετήσιας αύξησης του Α.Ε.Π, που τα επόμενα χρόνια θα κυμαίνεται σε ποσοστά περίπου 4%.

Μέχρι στιγμής και παρά τ' ότι δεν έχει εγκριθεί ακόμη ο κανονισμός αδειοδοτήσεων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας για τις νέες μονάδες ηλεκτρισμού, αυτή έχει κάνει γνωστό ότι μπορεί να δέχεται αιτήσεις από ιδιώτες, οι οποίες στην ουσία θα αποτελούν μελέτες σκοπιμότητας για τις νέες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής.

Η ταχύτητα με την οποία ενεργεί η Ρ.Α.Ε στο συγκεκριμένο θέμα, έχει να κάνει με την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει την προετοιμασία μιας μεγάλης επένδυσης στην ηλεκτροπαραγωγή, όσο και με το μεγάλο χρόνο που μεσολαβεί από την έγκριση μέχρι την υλοποίηση της. Έτσι η Ρ.Α.Ε έκρινε ότι, εν όψει της απελευθέρωσης του 28% της αγοράς, το Φεβρουάριο του 2001, αλλά και της δεύτερης μεγαλύτερης απελευθέρωσης που ετοιμάζεται για το 2003, μόλις και επαρκεί ο χρόνος για σοβαρές επενδύσεις.

ΠΟΙΟΙ ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ.....

Από τις επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να σχοληθούν με την ηλεκτροπαραγωγή, μέχρι στιγμής τα «Ελληνικά Πετρέλαια» έχουν εντάξει στον επενδυτικό προγραμματισμό τους τη δημιουργία μεγάλης μονάδας συμπαραγωγής ηλεκτρισμού – θερμότητας ισχύος 50 MW, που θα εγκατασταθεί στο βιομηχανικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης. Η παραγόμενη θερμότητα θα χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του διυλιστηρίου Θεσσαλονίκης και των χημικών βιομηχανιών, ενώ το ηλεκτρικό εν μέρει θα καλύπτει τοπικές ανάγκες και εν μέρει θα πωλείται σε άλλες βιομηχανίες στο πλαίσιο της απελευθερωμένης αγοράς ηλεκτρισμού.

Η άλλη επιχείρηση που ετοιμάζεται να υποβάλλει αίτηση είναι η «Προμηθέας Γκαζ» του Ομίλου Καπελούζου, η οποία ετοιμάζει μελέτη σκοπιμότητας για τη μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο φυσικό αέριο και ισχύος 600 MW, που θα κατασκευαστεί στη Θράκη. Στη συγκεκριμένη επενδυτική πρωτοβουλία συμμετέχουν εκτός από την «Προμηθέας Γκαζ» οι εταιρίες Exxon Power, Enelco, Grama, Gasprom.

Ο ίδιος όμιλος αναμένεται να καταθέσει αίτηση για μια ακόμη μονάδα φυσικού αερίου, ισχύος 250 – 300 MW μαζί με την Petrola του Ομίλου Λάτση, που θα εγκατασταθεί στο διυλιστήριο. Η πραγματοποίηση της επένδυσης συνδέεται κατ' αρχήν με την επέκταση του αγωγού φυσικού αερίου μέχρι την Ελευσίνα, έργο που έχει ενταχθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα του Υπουργείου Ανάπτυξης και εν μέρει με τον εκσυγχρονισμό του διυλιστηρίου.

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Αντίο, στρατηγικό επενδυτή.

Ένα από τα κεντρικά μοτίβα του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας πριν από τις εκλογές ήταν ότι θα αναζητηθεί στρατηγικός επενδυτής για τον Ο.Τ.Ε, ο οποίος θα αναλάμβανε και το management του Οργανισμού.

Με συνοπτικές μάλλον διαδικασίες, αλλά με εκτεταμένα επιχειρήματα, η νέα ηγεσία του Υπουργείου Επικοινωνιών απέρριψε την ιδέα του στρατηγικού επενδυτή. Εκτίμησε ότι ένα τέτοιο μοντέλο δεν έχει εφαρμοσθεί πουθενά στην Ευρώπη και ότι εγκυμονεί κινδύνους ανάλογους με αυτούς της Ολυμπιακής Αεροπορίας.

Η πλατφόρμα Βερελή για τις συμμαχίες του Ο.Τ.Ε είναι η ανάπτυξη «πολυδιάστατων συμμαχιών και συνεργειών», προκειμένου να καταστεί ο Οργανισμός ισχυρός «παίκτης» στην ευρύτερη περιοχή (Βαλκάνια, Ανατολική Ευρώπη) και υπολογίσιμος «παίκτης» στον Ευρωπαϊκό χάρτη.

Οι αλλαγές που εξήγγειλε ο υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών κος Χρήστος Βερελής υποδηλώνουν την εφαρμογή μιας νέας στρατηγικής της κυβέρνησης στον τομέα των επικοινωνιών αν και οι δύσπιστοι παρατηρούν ότι αντίστοιχες εξαγγελίες υπήρξαν τρεις – τέσσερις φορές, την τελευταία πενταετία.

Όσον αφορά τις αλλαγές, μια μείζων κίνηση είναι αυτή της ευρείας και ουσιαστικής ενίσχυσης της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ). Στο σημείο αυτό, η πρωτοβουλία κρίνεται στρατηγικής σημασίας, καθώς η διεύρυνση της αγοράς και η απελευθέρωση, αλλά και η λειτουργία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει περισσότερο ισχυρή και αξιόπιστη Ε.Ε.Τ.Τ.

Οι κατευθύνσεις του υπουργείου είναι βέβαιο ότι θα κριθούν στο σκληρό «γήπεδο» της αγοράς, όπου θα διαγκωνισθούν πολύ δυναμικά «παίκτες» για να διεκδικήσουν τα 3-4 τρις. Δραχμές της «πίτας» των τηλεπικοινωνιών. Στον τομέα αυτό, υπάρχουν σοβαρές ενστάσεις πολλών «παικτών» της αγοράς, οι οποίοι θεωρούν ότι υπάρχουν πολλές εκκρεμότητες, καθυστερήσεις και πτωχευρίσματα....

Και νέες θυγατρικές

Στο κάθε δισεκατομμύριο τζίρου, ο Ο.Τ.Ε έχει 330 εκατομμύρια κέρδη, ποσοστό δηλαδή της τάξεως του 33%, έλεγε τις προάλλες κορυφαίο στέλεχος του Ο.Τ.Ε. Το ερώτημα είναι κατά πόσο θα μπορέσει να το διατηρήσει...

Με δεδομένες δε τις νέες συνθήκες ανταγωνισμού, που δημιουργούνται από την πλήρη απελευθέρωση της τηλεπικοινωνιακής αγοράς στη χώρα μας, οι περίοικοι του 13^{ου} ορόφου του Μεγάρου του Ο.Τ.Ε στο Μαρούσι, δηλαδή τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης, με επικεφαλής φυσικά τον πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο κων Ν. Μανάση, καταστρώνουν τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί προκειμένου να επιτευχθεί η διατήρηση της κερδοφορίας του ομίλου.

Ενώ όμως τα «χαρτιά» της Διοίκησης, σε ότι αφορά τουλάχιστον τη συνολικότερη στρατηγική που πρέπει να χαραχθεί, παραμένουν κλειστά, μια σημαντική απόφαση που έρχεται να ταραξεί τα έτσι κι αλλιώς όχι και τόσο ήρεμα νερά της αναδιοργάνωσης του ομίλου, δίνοντας ταυτόχρονα το μήνυμα ότι η αναδιοργάνωσή του περνά σε μεγάλο βαθμό από τις θυγατρικές του. Η συγκεκριμένη απόφαση αφορά τη δημιουργία τεσσάρων νέων θυγατρικών του ομίλου σε νευραλγικούς τομείς. Μία από αυτές θα δημιουργηθεί με την «ανακοπή» της Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρησιακών Πελατών από τον κορμό της επιχείρησης. Στόχος της νέας θυγατρικής είναι η αυτονόμηση ενός σημαντικού τμήματος του Ο.Τ.Ε στο

πλαίσιο της μεγιστοποίησης τόσο της εξυπηρέτησης των επιχειρήσεων – πελατών του Ο.Τ.Ε όσο και των προσφερομένων προς αυτούς προϊόντων.

Οι στόχοι αυτοί κρίνεται προφανώς ότι θα επιτευχθούν πύ άμεσα μέσω της ευελιξίας μιας θυγατρικής. Τον τελευταίο μήνα κλήθηκαν στον Ο.Τ.Ε από τον ίδιο τον διευθύνοντα σύμβουλο εκπρόσωποι δέκα μεγάλων τραπεζικών και επιχειρηματικών ομίλων, ανάμεσα στους οποίους οι όμιλοι Alpha, Eurobank, Interamerican κ.α. προκειμένου να εκθέσουν τις ανάγκες που έχουν σε επίπεδο τηλεπικοινωνιακής υποδομής και δικτύων.

Στο πλαίσιο της συνάντησης, οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων αυτών ενημερώθηκαν τόσο για τη δημιουργία όσο και για τη μελλοντική σημασία της προαναφερθείσας θυγατρικής. Συζητήθηκαν επίσης εκτενώς και τα νέα δίκτυα και υπηρεσίες που προσφέρει ο Ο.Τ.Ε, ανάμεσα στα οποία το δίκτυο ISDN, το Hellas Stream, το ADSL, οι Υπηρεσίες Νοήμονος Δικτύου, η εγκατάσταση FITL, ο Ασύρματικός δακτύλιος RITL, ο Ο.Τ.Ε link, οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας, θαλάσσιας και δορυφορικής επικοινωνίας και πολλά άλλα. Η δημιουργία της νέας θυγατρικής τοποθετείται σ'έναν συνολικότερο άξονα δημιουργίας θυγατρικών με στόχο τη μεγιστοποίηση του τζίρου, αλλά και των κερδών του ομίλου.

Γεγονός πάντως είναι ότι έμφαση στον ιδιαίτερο ρόλο των θυγατρικών του Ο.Τ.Ε είχε δοθεί και από την προηγούμενη διοίκηση. Τα εντυπωσιακά άλλωστε αποτελέσματα, τόσο σε επίπεδο τζίρου όσο και κερδών πολλών θυγατρικών του Ο.Τ.Ε δικαιώνουν όσους συνδέουν το μέλλον του με τις θυγατρικές του. Ήδη τρεις από τις θυγατρικές του Ο.Τ.Ε (Cosmote, OTE Leasing, ΕΛΛΑΣΚΟΜ) έχουν συνδεθεί με το χρηματιστήριο, ενώ άλλες λιγότερο γνωστές θυγατρικές του επιτυγχάνουν, μόλις σε δύο τρία χρόνια, τζίρους και κέρδη που τις κατατάσσουν στην πρωτοπορία των επιχειρήσεων του αντικειμένου τους. Χαρακτηριστική είναι η

περίπτωση της ΟΤΕ – Consulting, εξειδικευμένης εταιρίας συμβούλων σε θέματα τεχνολογίας, η οποία, σε τρία χρόνια από τότε που δημιουργήθηκε, παρουσίασε κύκλο εργασιών της τάξεως των 2 δις. δραχμών και εξαγόρασε τρεις μικρότερες εταιρίες του χώρου, μια μάλιστα από τις οποίες (Invision) θα εισαχθεί στην παράλληλη χρηματιστηριακή αγορά το 2001.

Βέβαια, το βασικό ερώτημα που συνεχίζουν να απευθύνουν οι επενδυτές προς τους επαγγελματίες διαχειριστές κεφαλαίου, σε σχέση με την άμεση προοπτική και απόδοση των μετοχών του Ο.Τ.Ε, αφορά τη μεγάλη απόφαση εκχώρησης του ελέγχου 51% των μετοχών του σε στρατηγικό επενδυτή.

Αναζήτηση επιμέρους στρατηγικών εταιρών σ' ένα πλήθος

θυγατρικών.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ αν τελικά ευοδωθεί η προσπάθεια του Ο.Τ.Ε για την εξεύρεση στρατηγικού εταιρού, εγχείρημα αμφίβολο λόγω της ύφεσης στην οποία βρίσκεται διεθνώς ο τηλεπικοινωνιακός κλάδος, ο Ελληνικός όμιλος θα προχωρήσει τους αμέσους επόμενους μήνες σε επιμέρους στρατηγικές συμμαχίες με ιδιωτικά κεφάλαια σε μια σειρά υπάρχουσών θυγατρικών του ή νέων που πρόκειται να δημιουργήσει. Αυτά τονίζει σε συνεντευξή του στο ΒΗΜΑ ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του Οργανισμού κος Ν. Μανάσης.

Ο κος Μανάσης εξηγεί γιατί δεν υπάρχει η προσδοκώμενη ανταπόκριση στην πρόσκληση του Ο.Τ.Ε σε ξένους τηλεπικοινωνιακούς Οργανισμούς να έρθουν σαν στρατηγικοί επενδυτές στον Ο.Τ.Ε.

«Οι τηλεπικοινωνιακοί οργανισμοί με το να διαθέσουν τεράστια ποσά για τις άδειες κινητής τηλεφωνίας τρίτης γενιάς, προκάλεσαν την αντίδραση των θεσμικών επενδυτών.». Οι τελευταίοι δήλωσαν ότι οι τηλεπικοινωνιακοί οργανισμοί έχουν υψηλό κόστος ανάπτυξης. Επομένως δεν ενδιαφέρονται να επενδύσουν σ' αυτούς, αφού θα κάνουν πολλά χρόνια να βγάλουν τα λεφτά τους. Υπάρχει μια γενικότερη πτώση σε όλο τον κόσμο, την ακολουθούμε κι εμείς, η οποία οφείλεται στο ότι ο κλάδος τηλεπικοινωνιών έχει επιβαρυνθεί με υψηλό κόστος ανάπτυξης. Αυτό δικαιολογεί γιατί οι ξένες εταιρίες δεν έχουν απαντήσει ακόμη στην πρόσκληση του Ο.Τ.Ε.

Και ενώ αυτή η πτώση στην παγκόσμια αγορά συμβαίνει από τον περασμένο Ιούνιο, στον πολύ κόσμο δεν έγινε συνειδητό ως τον περασμένο Σεπτέμβριο. Ο Ο.Τ.Ε εκείνη την περίοδο βγήκε και είπε ότι θέλει στρατηγικό επενδυτή στον οποίο δίνει το

20%. Εδώ λοιπόν είχαμε μια δεύτερη παρενέργεια: οι τηλεπικοινωνιακοί οργανισμοί για να απαντήσουν στους θεσμικούς επενδυτές που δεν τους εμπιστευόνταν βγήκαν πρώτοι και είπαν: «Κύριοι, σε όποιες αγορές μπήκαμε και δεν ελέγχουμε την πλειοψηφία θα φύγουμε και θα κρατήσουμε εκείνες στις οποίες έχουμε ή θα αποκτήσουμε την πλειοψηφία γιατί πιστεύουμε τις δουλειές που θα κάναμε». Έτσι, όπου βλέπουν 10% εδώ, 15% εκεί, τα εγκαταλείπουν όλοι σήμερα. Επομένως το να λέει εκείνη την περίοδο ο Ο.Τ.Ε ότι θέλει στρατηγικό σύμμαχο με την εξέλιξη που είχαν τα διεθνή χρηματιστήρια είχε ως αποτέλεσμα την αντίδραση των επενδυτών. Ήταν σαν να ζητούσε μια πράξη που δεν μπορούσε να γίνει πια. Σήμερα όλοι έχουν συνειδητοποιήσει πια τι συμβαίνει. Η πουλάμε πλειοψηφίες ή δεν πουλάμε πια.

Με την υπάρχουσα κατάσταση και αφού δεν υπάρχει εξέλιξη στο θέμα της πλειοψηφίας, ο Οργανισμός βρίσκεται ήδη σε ανταγωνισμό μέσα σε ελεύθερη αγορά με μια σειρά δραστηριότητες που είτε δεν έχει τις απαραίτητες δυνάμεις είτε δεν διαθέτει την κατάλληλη τεχνογνωσία να τις προσφέρει στους καταναλωτές. Έτσι, και για να μη διακινδυνεύσει τη θέση του και για να ισχυροποιηθεί, πρέπει να συνεργασθεί με κάποιον που κατέχει αυτό το γνωστικό αντικείμενο, π.χ. με τον Χρυσό οδηγό που τον διατηρούμε στα επίπεδα που ήταν τη δεκαετία του '60. βγάζουμε ένα έντυπο με χιλιάδες σελίδες και το πετάμε έξω από τα σπίτια των πελατών. Και λοιπόν; Στην Ιταλία μπορούν να σου δώσουν χρηστικές πληροφορίες, όπως το πλησιέστερο φαρμακείο με εύκολη προσπέλαση μέσω Internet. Αυτό είναι μια απλή εφαρμογή αλλά υπάρχουν και χιλιάδες άλλα πράγματα που φέρνουν την πληροφορία πιο κοντά στον πελάτη. Εμείς δεν έχουμε αυτή την τεχνογνωσία. Αν αρχίζαμε από σήμερα να την αναπτύσουμε θα κάναμε κάποια χρόνια. Αν συνεργαστούμε όμως με κάποιον μόνο για τον κατάλογο σε έξι μήνες θα είμαστε στην αγορά και θα διατηρήσουμε την κυρίαρχη θέση που έχουμε σήμερα.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Το ανέκδοτο της μετοχοποίησης

Αν θέλει κανείς να προκαλέσει γέλιο στη Γενική Διεύθυνση Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που σήμερα 'χει επικεφαλής την Ισπανίδα επίτροπο κα Λογιόλα Παλάσιο, αρκεί να προφέρει δύο λέξεις: Ολυμπιακή Αεροπορία. Όλα τ' άλλα, δηλαδή καγχασμοί, πικρόχολα σχόλια και καλαμπούρια, έρχονται μόνα. Και τούτο διότι ο κατ' ευφημισμόν αποκαλούμενος εθνικός αερομεταφορέας, όχι μόνο δεν εμπνέει καμία απολύτως εμπιστοσύνη, αλλά θεωρείται και καταδικασμένος λόγω της άνευ ορίων ανευθυνότητας.

Αθετήσεις συμφωνιών, παρατάσεις, παραβιάσεις ορίων και άλλα πολλά, είναι συστατικά στοιχεία της Ολυμπιακής Αεροπορίας στις σχέσεις της με την Επιτροπή, η οποία πιστεύει ότι καμία σοβαρή ξένη αεροπορική εταιρία δεν ενδιαφέρεται για τον εθνικό αερομεταφορέα μας. Όπως αναφέρει στέλεχος της Επιτροπής, επιφορτισμένο με θέματα ανταγωνισμού: «Ο τελευταίος είναι πολύ ισχυρός στις αεροπορικές μεταφορές και τελικά, η αγορά της Ευρώπης θα μοιραστεί μεταξύ τριών μεγάλων αεροπορικών συμμαχιών, οι οποίες είναι ήδη ορατές.».

Πράγματι, σήμερα στην Ευρωπαϊκή αεροπορική αγορά κυριαρχούν οι όμιλοι, με επικεφαλής τη Γερμανική Lufthansa, την Ελβετική Swissair, η οποία πρόσφατα εξαγόρασε πλήρως τη Βελγική Sabena, την Ολλανδική KLM, η οποία ακύρωσε τη συμμαχία της με την Alitalia και τη Βρατανική British Airways, επειδή προτιμά τις εξω-ευρωπαϊκές συμμαχίες. Με αυτούς τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής αεροπορικής αγοράς συνεργάζονται γνωστές και σοβαρές εταιρίες, όπως η American Airlines, η

Πορτογαλική TAP, η Σκανδιναβική S.A.S, η Ισπανική Iberia, η Φιλανδική Finair, η Air France, η Air Canada, η Λουξεμβουργιανή Luxair και άλλοι Ευρωπαϊκοί και μη αερομεταφορείς πολύ μεγαλύτερης εμβέλειας από τη δική μας Ολυμπιακή Αεροπορία.

Οι όμιλοι αυτοί εφαρμόζουν καθετοποιημένες στρατηγικές αεροπορικού μάρκετινγκ, προσφέρουν σημαντικά πακέτα συνολικής εξυπηρέτησης στους πελάτες τους και κατά κύριο λόγο, επιδιώκουν να τονώσουν το βαθμό εμπιστοσύνης των επιβατών προς τις συνεργαζόμενες με κάθε όμιλο αεροπορικές εταιρίες. Όλες αυτές οι επιχειρηματικές πρακτικές είναι άγνωστες στην Ολυμπιακή Αεροπορία, η οποία αντιμετωπίζει κυρίως πολύ σοβαρά λειτουργικά, οργανωτικά και διαρθρωτικά προβλήματα. Έτσι, η πολυσυζητημένη οικονομική εξυγίανση της εταιρίας αποτελεί νεκρό γράμμα, παράλληλα δε η Ολυμπιακή Αεροπορία έχει απολέσει και το 50% της εσωτερικής αγοράς, στην οποία κάποτε κατείχε μονοπωλιακή θέση.

Είναι λοιπόν ξεκάθαρο ότι, στο μέτρο που οι Ελληνικές ιδιωτικές αεροπορικές εταιρίες συνεργάζονται και κυρίως εξορθολογίζουν τη δραστηριότητά τους στην Ολυμπιακή Αεροπορία η κατάσταση είναι θολή. Το γεγονός αυτό οδηγεί τον νέο Υπουργό Μεταφορών κων Χρ. Βερελή, στο να ασκεί αυστηρή κριτική στον Βρετανό μάνατζερ της Ολυμπιακής Αεροπορίας, πλὴν ὅμως αυτό δεν σημαίνει τίποτε. Ο καλύτερος υπερμάνατζερ στον κόσμο – να υπάρχει – είναι καταδικασμένος να αποτύχει στην Ολυμπιακή Αεροπορία, για τον απλό λόγο ότι η αεροπορική αυτή εταιρία δεν διοικείται με επιχειρηματικά και ορθολογικά κριτήρια. Λειτουργεί στη βάση πολιτικών – κομματικών και συντεχνιακο-συνδικαλιστών σκοπιμοτήτων, φαινόμενα που δεν έχουν καμία σχέση με τη σημερινή εσωτερική και διεθνή αεροπορική αγορά.

Κατά συνέπεια, αρκετοί διεθνής αεροπορικοί παράγοντες, αλλά και στελέχη της Επιτροπής, εκτιμούν ότι η μερική ιδιωτικοποίηση που είναι η επιλογή της Κυβέρνησης (πώληση του 49%) για την Ολυμπιακή, είναι εξαιρετικά αμφίβολη και αν τελικά πραγματοποιηθεί, αυτό θα συμβεί υπό δυσμενείς όρους. Τις ίδιες περίπου εκτιμήσεις διατυπώνουν και στελέχη των ιδιωτικών αεροπορικών εταιριών τονίζοντας ότι η συμμετοχή στη μετοχοποίηση της Ολυμπιακής Αεροπορίας ισοδυναμεί με μελλοντική είσοδο σε καμίνι.

ΑΜΥΝΑ

ΛΥΣΗ, Η ΠΛΗΡΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Κάποτε, η αμυντική βιομηχανία εθεωρείτο τομέας στρατηγικής σημασίας – οπότε έπρεπε να παραμείνει στο Δημόσιο. Σήμερα, είναι πολύ πιθανόν ότι ιδιώτες θα αποκτήσουν το 49% καθεμιάς από τις τρεις Ελληνικές βιομηχανίες, ΕΛ.Β.Ο, Ε.Β.Ο και Ε.Α.Β. Η κυβέρνηση θέτει ως όρο υποχρεωτική εξαγορά πρόσθετου πακέτου μετοχών, σε μεταγενέστερο χρόνο, αλλά οι όμιλοι Ελλήνων και ξένων επιχειρηματιών που διεκδικούν τις ιδιωτικοποιήσεις αντιδρούν. Τουλάχιστον, εαν η πώληση των πρόσθετων μετοχών πρόκειται να γίνει σε τρέχουσες – τότε – τιμές.

Η διαχείριση του Δημοσίου στον αμυντικό τομέα απέτυχε. Ακριβή στοιχεία δεν υπάρχουν, αλλά οι πραγματικές συσσωρευμένες ζημιές λέγεται πως ξεπερνούν τα 3 τρις δρχ. Η ιδιωτικοποίηση εμφανίζεται σωτήρια για τα δημόσια οικονομικά, αλλά η επιτυχία του εγχειρήματος θα κριθεί από την τελική επιλογή του ιδιώτη – ιδιοκτήτη – μάνατζερ.

Η ΕΛ.Β.Ο: Η ιδιωτικοποίηση της ΕΛ.Β.Ο επιβλέπεται από την εταιρία συμβούλων Eurocorp, ενώ την αποτίμηση έχει αναλάβει η CCF. Την ΕΛ.Β.Ο διεκδικούν οι όμιλοι:

1. Vickers Defense Systems - ΑΛΚΟ – Π. Πετρόπουλος
2. Μυτιληναίος Α.Ε – Ιντρακόμ Α.Ε – Ιντραμέτ Α.Ε
3. Krauss Maffei Wegmann.
4. Βιομηχανικές Τεχνολογίες Βορείου Ελλάδος – Μπήτρος – Synergy Hellas Α.Ε και Chrysler Jeep Hellas Α.Ε.

Ο όμιλος Vickers ενδιαφέρεται να χρησιμοποιήσει την ΕΛΒΟ για να κατασκευάζει σημαντικά τμήματα του άρματος Σύγχρονης Τεχνολογίας (του Challenger II) αν κερδίσει τον διαγωνισμό.

Η Γερμανική Krauss θα κάνει το ίδιο – για το Leopard II – αν κερδίσει αυτή. Οι δύο άλλοι όμιλοι δεν έχουν εμπειρία στο αντικείμενο, αλλά θεωρούν πως αν αποκτήσουν την ΕΛΒΟ θα μπορέσουν στη συνέχεια να «παίξουν» με όποια εταιρία αναλάβει την παραγγελία.

Τα προβλήματα που προκύπτουν είναι τα εξής:

- Οι ελληνικοί όμιλοι δεν μπορούν να προσφέρουν μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας – οπότε στην καλύτερη περίπτωση θα λειτουργήσουν ως απλοί υπεργολάβοι. Θα χρειαστεί δε να πιστοποιηθούν ως αμυντικές βιομηχανίες – πράγμα μάλλον δύσκολο.
- Η Krauss διαθέτει τεχνογνωσία, αλλά προσφάτως εξαγοράστηκε μέσω τρίτων. Το εργοστάσιο της στη Santa Barbara της Ισπανίας, όπου κατασκευάζει τα Leopard για τη χώρα αυτή, εξαγοράστηκε το Μάϊο που μας πέρασε από τη General Dynamics και το πρόγραμμα δεν έχει προχωρήσει. Παράλληλα, η Mannesmann που κατέχει το 49% της Krauss, εξαγοράστηκε από τη Βρετανική Vodafone.

Η Ε.Α.Β: Για την Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (Ε.Α.Β), επιλογή της κυβέρνησης είναι η ιδιωτικοποίηση. Την εταιρία διεκδικούν δύο όμιλοι:

- Το κονσόρτσιουμ του Eurofighter (DASA – BA Systems - Alenia)
- Ο όμιλος Dassault – Aerospatial Matra – SNECMA – Axon – Intracom.

Ο δεύτερος όμιλος τίθεται ουσιαστικά εκτός παιχνιδιού γιατί η Ελλάδα θα αγοράσει το Eurofighter και οι εγκαταστάσεις της E.A.B θα χρησιμοποιηθούν για το σκοπό αυτό. Η Dassault θα είχε να προσφέρει μόνο αν παραγγέλνονταν Mirage.

Η E.A.B είναι γνωστή για την εμπειρία της στην επισκευή και συντήρηση αεροσκαφών σε διεθνές επίπεδο. Πρόκειται για τη μοναδική εταιρία υποστήριξης αεροσκαφών στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο, με αφοσιωμένο προσωπικό και με εξαιρετικές δυνατότητες ανάπτυξης. Ως υποδομή θα ήταν χρήσιμη για την περαιτέρω επέκταση της Ιντρακόμ. Οι ανάγκες όμως του Eurofighter θεωρείται πως θα υπερیشύσουν.

H E.B.O: Για την Ελληνική Βιομηχανία Όπλων (E.B.O), η επιλογή της κυβέρνησης είναι η μερική ιδιωτικοποίηση. Η ιδιωτικοποίηση της E.B.O συνδιάζεται με αυτήν της ΠΥΡΚΑΑ και έτσι οι αποφάσεις δεν έχουν ακόμα ληφθεί.

Το βασικό πρόβλημα εστιάζεται στο γεγονός πως η Ελληνική αμυντική βιομηχανία δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς στρατηγικό σύμμαχο και επενδυτή. Οι ιδιωτικοποιήσεις αυτές λοιπόν, θα κριθούν από την επιλογή του στρατηγικού συμμάχου, επενδυτή, μάνατζερ, ο οποίος πρέπει να έχει τη δυνατότητα, τη θέληση και τον επιχειρηματικό σχεδιασμό για να μετατρέψει τις μονάδες σε διεθνείς «παίκτες». Αυτό σημαίνει πως θα υπάρχει μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, είσοδος στις αγορές οπλικών συστημάτων, χρήση μεθόδων μάρκετινγκ και επαρκής χρηματοδότηση.

Η περιορισμένη μορφή ιδιωτικοποίησης, που σκέπτεται η κυβέρνηση, ενέχει τον κίνδυνο, όταν ολοκληρωθεί ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα (π.χ Eurofighter, Challenger), οι εταιρίες να μην έχουν κίνητρο να συνεχίσουν. Θα κάνουν έτσι τις ελάχιστες απαιτούμενες επενδύσεις και δεν θα εντάξουν τις μονάδες αυτές στο

στρατηγικό σχεδιασμό τους. Αντίθετα, αν η ιδιωτικοποίηση είναι πλήρης, το μέλλον για την Ελληνική αμυντική βιομηχανία θα είναι πιο σίγουρο.

ΛΙΜΑΝΙΑ

«ΣΤΡΑΒΕΣ» ΟΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΟΧΙ Ο ΓΙΑΛΟΣ

Δύο ξεχωριστές περιπτώσεις μετοχοποιήσεων είναι αυτές της Ο.Λ.Π Α.Ε και της Ο.Λ.Θ Α.Ε που έχουν την ευθύνη για την τύχη των δύο μεγαλύτερων λιμανιών της χώρας.

Στην προοπτική μετοχοποίησης μέρους των εταιριών αυτών μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, προβάλλεται τα αντεπιχείρημα ότι οι δραστηριότητες τους είναι άγνωστες στο ευρύ κοινό, και κατά συνέπεια το ενδιαφέρον για τη μετοχή τους, αλλά και η πορεία αυτής, δεν δημιουργεί ιδιαίτερη αισιοδοξία, όταν μάλιστα τα επιχειρηματικά σχέδια που θα καταρτισθούν δεν προβλέπεται να επιφυλάσσουν ευχάριστες εκπλήξεις για δυναμική εξέλιξη, υπό τον ασφυκτικό εναγκαλισμό του Δημοσίου.

Από την άλλη, ιδιαίτερα η διοίκηση της Ο.Λ.Π Α.ε φαίνεται να διστάζει ακόμη και στην προοπτική μετοχοποίησης της προς το παρόν μόνης κερδοφόρας εκμετάλλευσης, που είναι ο σταθμός εμπορευματοκιβωτίων του Νέου Ικονίου, θεωρώντας ότι η διατήρηση της οικονομικής ισορροπίας της εν λόγω εταιρίας εξασφαλίζεται αποκλειστικά και μόνο από τα έσοδα του σταθμού.

Η άποψη αυτή θεωρείται από ορισμένους ότι αντανακλά έλλειψη διορατικότητας, αλλά και τόλμης. Μάλιστα, κάποιοι εξ'αυτών πιστεύουν ότι ο ανταγωνισμός που θα υπάρξει με τον σταθμό τα επόμενα χρόνια από άλλους σταθμούς εμπορευματοκιβωτίων της Μεσογείου, οι οποίοι είναι ως επί το πλείστον ιδιωτικοί, θα οδηγήσει σε αναπόφευκτη συρρίκνωση των εσόδων του Νέου Ικονίου και θα καταστήσει την Ο.Λ.Π Α.Ε προβληματική στο σύνολό της.

Η άποψη αυτή στηρίζεται σε διεθνείς μελέτες, σύμφωνα με τις οποίες ο σταθμός εμπορευματοκιβωτίων του Πειραιά, με υψηλές ανελαστικές δαπάνες ακι πλεονάζον προσωπικό, αλλά και χαμηλό επίπεδο τεχνολογίας και μεθόδων εξυπηρέτησης φορτίου, δεν θα είναι σε θέση να ακολουθήσει την πτωτική πορεία των τιμολογίων των άλλων σταθμών υποδοχής εμπορευματοκιβωτίων του Νέου Ικονίου.

Η κατάσταση που επικρατεί στην Ο.Λ.Π Α.Ε σε σχέση με το επιθετικό πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων που ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη από χώρες που επιθυμούν να ενισχύσουν τη θέση τους στον τομέα των λιμένων, όπως είναι η Τουρκία ή με τις σημαντικές μακροχρόνιες παραχωρήσεις σταθμών εμπορευματοκιβωτίων της Ιταλίας σε ιδιώτες και γενικότερα, τις συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργεί σήμερα ο ανταγωνισμός, κάθε άλλο παρά πείθει ότι οι εισηγήσεις για το μέλλον των δύο μεγάλων λιμανιών της χώρας κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Οι σημαντικές μέχρι σήμερα καθυστερήσεις, ιδιαίτερα στην Ο.Λ.Π Α.Ε, συμβάλλουν στην άποψη ότι πρέπει να διατηρηθεί το σημερινό status quo, αφού οι ριζοσπαστικές διαρθρωτικές αλλαγές μάλλον αντιμετωπίζονται με φόβο από τη διοίκηση, η οποία θα επέβλεπε με ανακούφιση μια λύση με τις ελάχιστες δυνατές αναταράξεις.

Ο.Λ.Θ : Τα πράγματα για την Ο.Λ.Θ Α.Ε είναι τελείως διαφορετικά. Στην περίπτωση του λιμένου της συμπρωτεύουσας παρατηρείται μεγαλύτερη ισορροπία στις πηγές εσόδων, αλλά και μεγαλύτερη αποφασιστικότητα από πλευράς διοικήσεως, η οποία φαίνεται να αντιμετωπίζει χωρίς αγκυλώσεις τη μετεξέλιξη και την ενδεχόμενη μετοχοποίηση.

Διώρυγα της Κορίνθου: Στη διαδικασία εντοπισμού του επενδυτή που θα αναλάβει την εκμετάλλευση της Διώρυγας της Κορίνθου, βρίσκεται την περίοδο αυτή η κυβέρνηση, η οποία στο πλαίσιο της απόφασής της για επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων, δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα και στο θέμα αυτό.

Ήδη η ΕΤΒΑ, που ως γνωστό έχει αναλάβει χρηματοοικονομικός σύμβουλος της Κυβέρνησης σε ότι αφορά τις ιδιωτικοποιήσεις, έχει προχωρήσει στη δημοσίευση πρόσκλησης υποβολής ενδιαφέροντος, στην οποία αναφέρεται ότι θα ακολουθήσει πλειοδοτικός διαγωνισμός, με τελικό στόχο την υπογραφή σύμβασης παραχώρησης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη δεκαετία του '80 ένας άνεμος αλλαγής χτύπησε τη Βόρεια Αμερική φέρνοντας μαζί του ένα μήνυμα: τη μείωση του ρόλου του κράτους στην οικονομία. Αυτή ήταν η καρδιά της συντηρητικής ιδεολογίας, τόσο του τέως πρωθυπουργού (κ. Μαλρόνεϊ). Στον Καναδά η κυβέρνηση έβαλε τον στόχο να περιορίσει τις δραστηριότητες του κράτους στο 20% του Α.Ε.Π, σε αντίθεση με το 50% που ήταν μέχρι τότε. Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: η νομική απελευθέρωση της αγοράς, η ιδιωτικοποίηση των δημοσίων επιχειρήσεων, η μείωση των φόρων και η μείωση των δημοσίων δαπανών.

Το 1992, στις Η.Π.Α υπήρξε μια αλλαγή εξουσίας επειδή οι Η.Π.Α δεν είχαν ποτέ πολλές δημόσιες επιχειρήσεις, η ιδιωτικοποίηση δεν αποτέλεσε μεγάλο θέμα. Σε αντίθεση με τον Καναδά που έχει μια σειρά από δημόσιες επιχειρήσεις, τις «Δημόσιες εταιρίες» (Crown Corporations) όπως ονομάζονται. Η προηγούμενη κυβέρνηση του Καναδά, ιδιωτικοποίησε μερικές από αυτές, όπως την AIR CANADA και την Καναδική Ε.Ρ.Τ, που ονομάζεται C.B.C. Στις 25 Οκτωβρίου 1993 μια καινούργια κυβέρνηση πήρε την εξουσία. Πρέπει να συνεχίσει τις ιδιωτικοποιήσεις ή όχι; Το ίδιο ερώτημα θέτει και η Ελλάδα όπως και ο Καναδάς.

Μια άλλη άποψη είναι ότι καλύτερο είναι να γίνει αναμόρφωση (re-engineering) της λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων και να παραμείνουν υπό τον έλεγχο του κράτους, παρά ιδιωτικοποίηση. Για να υποστηρίξουμε αυτή την άποψη, θα εξετάσουμε τις βασικές αιτίες που οδηγούν στην «ιδιωτικοποίηση».

Το βασικό πρόβλημα της δημόσιας επιχείρησης.

Το κύριο πρόβλημα της δημόσιας επιχείρησης είναι μια σχετική έλλειψη αποδοτικότητας (efficiency), ιδιαίτερα σε σχέση με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις υπό συνθήκες ανταγωνισμού. Η έλλειψη αυτή παρουσιάζεται με τις εξής μορφές: μεγάλα ελλείματα, κακή προσφορά υπηρεσιών, περιορισμένη ανταγωνιστικότητα. Συγχρόνως, η δημόσια επιχείρηση αυξάνει το βάρος των φόρων και δεν είναι δημοφιλής. Η φυσική αντίδραση της κυβέρνησης είναι να περάσει στον «ιδιωτικό τομέα» ό,τι μπορεί, μειώνοντας προσωρινά τα κρατικά ελλείματα και ελπίζοντας στο καλύτερο. Αυτή ήταν η φιλοσοφία της κας Θάτσερ. Το έλλειμα του προϋπολογισμού μειώθηκε για δύο χρόνια και πάλι ανέβηκε στη συνέχεια. Οι λύσεις ήταν μικρής διάρκειας.

Για να λύσουμε το πρόβλημα της έλλειψης αποδοτικότητας των δημοσίων επιχειρήσεων, πρέπει να καταλάβουμε τους λόγους που το δημιουργούν. Αυτοί είναι δύο:

1. Οι δημόσιες επιχειρήσεις λειτουργούν ελλειματικά γιατί τα κίνητρα (χρηματικά και μη) δεν επιτρέπουν στις διοικήσεις τους να πραγματοποιούν κέρδη.
2. Το κράτος τείνει να πουλήσει τις «κερδοφόρες δημόσιες επιχειρήσεις» και να κρατήσει τις «ελλειμματικές».

Αυτή η κατάσταση αντί να λύνει το πρόβλημα, το μεγαλώνει. Στη θεωρία του Competitive Management, υπάρχει μια σημαντική διαφορά ανάμεσα σε αυτό που ονομάζουμε «παχιές αγελάδες», που παράγουν πολλά χρήματα στους «ανερχόμενους αστέρες του μέλλοντος», που παράγουν υποσχέσεις για το μέλλον, από το ένα μέρος και στους «σκύλους», που παράγουν ελλείματα από το άλλο.

Οι μάνατζερ του ιδιωτικού τομέα επενδύουν στις δύο πρώτες κατηγορίες και αποφεύγουν την τρίτη. Αντίθετα, ακολουθώντας μια κακή λογική, οι μάνατζερ του δημοσίου τομέα επενδύουν στην τρίτη κατηγορία και όχι στις δύο άλλες. Το αποτέλεσμα είναι: η αποτυχία των δημοσίων επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς και η αύξηση της πίεσης για ιδιωτικοποίηση.

Re-engineering: μια εναλλακτική λύση στην ιδιωτικοποίηση;

Η ιδιωτικοποίηση θεωρείται η γρήγορη θεραπεία στις δημόσιες επιχειρήσεις. Κρίνεται ότι ο μηχανισμός της αγοράς ή θα αντιδράσει θετικά στις επιχειρήσεις, μόλις γίνουν ιδιωτικές είτε αρνητικά, δηλαδή θα τις αναγκάσει να κλείσουν. Επίσης, θεωρείται κίνητρο για την κυβέρνηση η πιθανότητα δημιουργίας κερδών μόλις πουλήσει τις «Δημόσιες Εταιρίες», γεγονός που τη βοηθά να μειώσει τα ελλείματα.

Υπάρχει όμως εναλλακτική λύση: αν η ιδιωτικοποίηση είναι τόσο καλή, τότε γιατί να μην ιδιωτικοποιήσουμε τις δομές και τη φιλοσοφία του μάνατζμεντ των δημόσιων επιχειρήσεων, χωρίς να αλλάξουμε την ιδιοκτησία τους; Μια προσεκτική ανάλυση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, η απόδοση μιας επιχείρησης εξαρτάται πιο πολύ από την ποιότητα του μάνατζμεντ παρά από το ποιός είναι ο ιδιοκτήτης. Στην ουσία, το ποιός είναι ο ιδιοκτήτης δεν παίζει κανένα ρόλο, αν ο τελευταίος δεν ανακατεύεται στο μάνατζμεντ της εταιρίας. Γιατί ο ιδιοκτήτης μιας εταιρίας μπορεί να είναι ένα άτομο ή άλλη εταιρία, εθνική ή πολυεθνική, το συνδικάτο των εργατών κλπ. Αυτό που μετρά είναι το μάνατζμεντ. Αν λοιπόν, ανάγουμε το re-engineering σε φιλοσοφία του μάνατζμεντ της δημόσιας επιχείρησης, χωρίς να αλλάξουμε τον ιδιοκτήτη, νομίζω ότι θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα στο μέλλον. Το re-engineering πρέπει να είναι η κύρια φιλοσοφία όλου του δημοσίου τομέα. Αυτή είναι η γραμμή που ακολουθεί η Αμερικανική (νέα) κυβέρνηση και στον Καναδά το πρόγραμμα Public Service 2001, έχει σαν σκοπό να βελτιώσει το δημόσιο τομέα ακολουθώντας τις γραμμές του re-engineering.

Τα κύρια σημεία του είναι:

1. Εφαρμογή στόχων απόδοσης.

Η μεγάλη αδυναμία της δημόσιας διοίκησης είναι η έλλειψη καθαρών στόχων. Αυτή η έλλειψη καταστρέφει την ικανότητα για πρόοδο. Πρέπει να ξέρει κάθε στιγμή ο μάνατζερ που πηγαίνει. Έτσι θα ξέρει, αν πουλώντας π.χ ηλεκτρική ενέργεια σε δημόσια επιχείρηση, πρέπει να πουλάει παραπάνω ρεύμα ή να διατηρεί λιγότερο ρεύμα.

2. Εφαρμογή δεικτών απόδοσης.

Οι σκοποί που τίθενται συνοδεύονται από τους δείκτες απόδοσης. Έτσι διαπιστώνεται πόσο κοντά βρίσκεται η επιχείρηση «στην πραγματοποίησή τους». Αυτό αποκαλείται «benchmarking». Για τις δημόσιες επιχειρήσεις αυτό σημαίνει δημιουργία «κέντρων κέρδους» (profit centers), μάνατζμεντ ολικής ποιότητας (total quality management) κλπ.

3. Αφαίρεση των εμποδίων απόδοσης.

Αφαίρεση όλων των αιτιών που οδηγούν σε ελλείμματα και αύξηση του προϋπολογισμού. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να καθιερωθούν πολυετείς προϋπολογισμοί, που θα μπορούν να υπάρξει μεγαλύτερη ευκολία σαν αντικατάσταση «line items» στον προϋπολογισμό, με σκοπό να βοηθηθούν οι μάνατζερ να γίνουν ικανοί επιχειρηματίες.

4. Ανάπτυξη νέων κινήτρων για την αύξηση της απόδοσης.

Αν στα «κέντρα κέρδους» των δημοσίων επιχειρήσεων οι μάνατζερ που φέρνουν κέρδη, ανταμειφθούν με μεγάλους μισθούς και «bonuses» τα κακά σημεία των δημοσίων επιχειρήσεων θα εξαφανιστούν. Σε τέτοια περίπτωση, δε βλέπω το λόγο γιατί να υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων.

5. Εισαγωγή μηχανισμών αγοράς στις δημόσιες επιχειρήσεις όταν οι ανάγκες το επιτρέπουν.

Ένα από τα προβλήματα του δημοσίου τομέα είναι ότι αποτελεί συχνά «μονοπώλιο». Όλα τα μονοπώλια καταντούν μετά από καιρό μη αποδοτικά, γιατί προσφέρουν ακριβές τιμές σε σύγκριση με τον ανταγωνισμό. Αυτό το φαινόμενο είναι αληθινό, τόσο για τα κρατικά, όσο και για τα ιδιωτικά μονοπώλια. Για να αντιμετωπίσουμε αυτήν την κατάσταση, πρέπει να μπει στις δημόσιες υπηρεσίες ανταγωνισμός (όπως στην παιδεία και την υγεία) με θετικά αποτελέσματα, όπως αυτά που θα έφερνε η ιδιωτικοποίηση.

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΟΥΜΕ ΤΙΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Για τους εξής δύο λόγους:

Πρώτο, γιατί εξαιτίας της διεθνοποίησης της παραγωγής, οι εταιρίες μπορούν να κινηθούν διεθνώς, περνώντας εύκολα τα κρατικά σύνορα. Οι δημόσιες επιχειρήσεις, αν γίνουν ιδιωτικές, κινδυνεύουν να «διεθνοποιηθούν». Η διεθνοποίηση μπορεί να γίνει είτε υπό τη μορφή «στρατηγικών συμμαχιών» είτε υπό τη μορφή εξαγοράς από ξένες εταιρίες. Και στις δύο περιπτώσεις, η ανάγκη του κέρδους θα σπρώξει τις εταιρίες, εκεί που οι μισθοί είναι χαμηλοί και η κοινωνική προστασία δεν υπάρχει, με άλλα λόγια στον τρίτο κόσμο. Για παράδειγμα, αν η μεγάλη Γαλλική δημόσια εταιρία Renault ιδιωτικοποιηθεί, τότε μπορεί να πάει στο εξωτερικό. Αυτό σημαίνει, απώλεια εργασίας για χιλιάδες Γάλλους εργάτες και υπαλλήλους. Το ίδιο φαινόμενο έγινε στον Καναδά, με την AIR CANADA, η οποία μόλις ιδιωτικοποιήθηκε, απέλυσε περίπου 3.000 υπαλλήλους. Με άλλα λόγια, έδρασε σαν μία ιδιωτική επιχείρηση με βάση την αύξηση του κέρδους. Έκανε ότι και η άλλη Καναδική εταιρία, η CANADIAN AIRLINES, που μόλις υπέγραψε στρατηγική συμμαχία με την Αμερικανική εταιρία, πέρασε το σύστημα κράτησης θέσεων στην τελευταία. Αποτέλεσμα: 1.000 απολύσεις.

Δεύτερο, τα κέρδη που μπορεί να αποφέρουν οι δημόσιες επιχειρήσεις μετά την εφαρμογή του re-engineering, θα πρέπει να μεταφερθούν για να χρηματοδοτηθούν κοινωνικά προγράμματα όπως είναι η υγεία, η παιδεία ή η προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή πρέπει να είναι η θεωρία μας για μια μετα-καπιταλιστική ή μετά-σοσιαλιστική κοινωνία, έτσι το κράτος θα μπορεί να κάνει «αυτοχρηματοδότηση», χωρίς να έχει την ανάγκη από πρόσθετους φόρους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: re-engineering του δημοσίου τομέα

και όχι ιδιωτικοποίηση.

Τα ποιά πολλά αν όχι τα οφέλη της ιδιωτικοποίησης μπορούν να επιτευχθούν με το re-engineering των δημοσίων επιχειρήσεων, χωρίς αλλαγή ιδιοκτησίας. Το κύριο όφελος από τη διατήρηση της κρατικής ιδιοκτησίας είναι ότι θα αποφευχθεί το δημοκρατικό έλλειμμα σ'ένα διεθνοποιημένο κόσμο. Η σημερινή τάση εκφράζεται με τη μεταφορά των κεντρικών αποφάσεων από τα χέρια των εκλεγμένων πολιτικών στα χέρια απρόσωπων, μη εκλεγμένων μάνατζερ πολυεθνικών εταιριών χωρίς πατρίδα, που βασίζονται σε φορολογικούς παραδείσους.

Το «δημοκρατικό έλλειμμα» είναι επικίνδυνο. Σίγουρα οι δημόσιες επιχειρήσεις πρέπει να προχωρήσουν σε αλλαγές. Όμως με το να τις κάνουμε ιδιωτικές, το μόνο που θα επιτύχουμε είναι να «πουλάμε τα χρυσαφικά της οικογένειας για να κάνουμε τα ψώνια της εβδομάδας». Με άλλα λόγια θα έχουμε θετικά αποτελέσματα τώρα και αρνητικά αποτελέσματα στο μέλλον. Η αναλλακτική λύση είναι το re-engineering των δημοσίων επιχειρήσεων, που σκοπεύει στη βελτίωση της αποδοτικότητας του μάνατζμεντ είτε να γίνουν κερδοφόρες και να επιτρέψουν στο κράτος να ζήσει σ'ένα διεθνοποιημένο κόσμο. Το re-engineering δίνει την ευκαιρία να έχουμε και «την πίτα ολόκληρη και το σκύλο χορτάτο». Η αποδοτική δημόσια επιχείρηση είναι αυτή που έχει δημοκρατικό έλεγχο και καλή ποιότητα υπηρεσιών για όλους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιδιωτικοποίηση: Το συνταγματικό πλαίσιο μιας πολιτικής απόφασης.

Σπύρος Β. Βλαχόπουλος.

Οι δημόσιες επιχειρήσεις και το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης.

Το συμπόσιο του ΙΜΕΟ στις 24-25 Φεβρουαρίου 1994

Οικονομικός Ταχυδρόμος τεύχη του 2000 & 2001

Ελευθεροτυπία

Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία

Βήμα της Κυριακής

